

KANTEEEL

kinderopvang

PEDAGOGISCH WERKPLAN
KDV het Speleon

Inhoudsopgave

-- Voorwoord		03
1.0 Praktische informatie		04
	Adresgegevens Kanteel	
	Adres- en andere gegevens locatie	
	Openingstijden	
	Halen en brengen, de verschillende mogelijkheden en contracten.	
1.1 De groepen en ruimtes		05
	Stamgroep, indeling stamgroepen, beroepskracht-kindratio	
	Afnemen van extra (incidentele) dagen.	
	Afnemen van verlengde opvang, peutergroepen, Achterwachtregeling.	
	Open-deuren-beleid	
	Vierogenprincipe	
	Wennen, extern en intern beleid.	
2.0 Visie op kind en ontwikkeling bij Kanteel	Organisatiemissie, kindbeeld, VVE	07
3.0 De dagelijkse praktijk		15
	3.1 Wennen voor ouders en kind (kennis maken, begroeten, welkom heten en afscheid nemen)	15
	3.2 Voeding, eten en drinken en speciale voeding Suikerbeleid	17
	3.3 Verschonen, zindelijk worden	18
	3.4 Slapen	19
	3.5 Ziek zijn	20
	3.6 Seksualiteit en intimiteit	22
	3.7 Dagritme, rituelen, overgangsmomenten en activiteiten aanbod	23
	3.8 Verjaardagen, feesten en rituelen	26
	3.9 Inrichting van de ruimten	27
	3.10 Activiteiten aanbod op alle ontwikkelingsgebieden	30
	3.10a Lichamelijke en motorische ontwikkeling	31
	3.10b Verstandelijke en cognitieve ontwikkeling	31
	3.10c Sociaal emotionele ontwikkeling	31
	3.10d Taalontwikkeling	34
4.0 Pedagogisch vakmanschap		34
	4.1 TALENT	
	Onze pedagogisch medewerkers...	35
5.0 Volgen en observeren	5.1 Welke methode	38
	5.2 Overdrachtsformulier	39
6.0 Samenwerken met anderen		39
7.0 Ouders	Communicatie	40
	Oudercommissie	55

Voorwoord

Beste ouders,

Graag stel ik me even kort aan u voor. Mijn naam is Ingrid de Krieger, locatiemanager van Kinderdagverblijf en Buitenschoolse Opvang van kindcentrum het Speleon binnen MuzeRijk. Dit wil zeggen dat ik het team aanstuur en eindverantwoordelijk ben voor alles wat binnen de locatie plaatsvindt. Samen met het gedreven en enthousiaste team van pedagogisch medewerk(st)ers en ondersteund door het Servicebureau van Kanteel, sta ik voor u en voor uw kinderen klaar.

Voor u ligt het pedagogisch werkplan van Kinderdagverblijf het Speleon, een locatie van Kanteel Kinderopvang. In dit pedagogisch werkplan staan de uitgangspunten van de dagelijkse omgang met de kinderen binnen dit kinderdagverblijf beschreven. Wanneer u interesse heeft in de buitenschoolse opvang wil ik u graag verwijzen naar het werkplan van de buitenschoolse opvang.

We willen u graag vertellen wat we doen en waarom we het zo doen op onze locatie. Daar zijn we namelijk trots op. De vier pedagogische basisdoelen zoals die beschreven zijn in de Wet Kinderopvang vormen het uitgangspunt van dit plan:

- a. Er wordt op een sensitieve en responsieve manier met kinderen omgegaan, respect voor de autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen;
- b. kinderen worden spelenderwijs uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving;
- c. kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden, en
- d. kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

Naast dit wettelijk kader zijn ook de pedagogische bouwstenen van Kanteel (zie www.kanteel.nl) bepalend voor dit werkplan. De bouwstenen zijn het pedagogisch beleidsplan zoals dat binnen Kanteel geldig is. Dit plan is besproken en goedgekeurd door de Centrale Cliëntenraad (CCR) van Kanteel. Samen met de ouders en medewerkers van onze locatie hebben wij, door het schrijven van dit pedagogisch werkplan, invulling en kleuring gegeven aan deze bouwstenen, want iedere locatie is anders. In dit plan kunt u lezen wat uw kinderen ervaren en zien van onze pedagogische uitgangspunten en keuzes.

Dit plan wordt jaarlijks door alle betrokken partijen geëvalueerd. Wij nodigen u uit om met ons in gesprek te blijven over de inhoud van ons pedagogisch werkplan, zodat we dit, waar nodig, bij kunnen stellen. Bij dit pedagogisch werkplan hoort het document Randvoorwaarden kinderopvang. Hierin staan een aantal belangrijke procedures en werkwijzen binnen onze organisatie beschreven. Deze kunt u vinden op onze website: www.kanteel.nl.

Met vriendelijke groet,

Ingrid de Krieger,
Locatiemanager Kinderdagverblijf en Buitenschoolse opvang het Speleon.

1 Praktische informatie.

Adresgegevens Kanteel

Kanteel Kinderopvang

Postbus 334

5240 AH Rosmalen

tel. 073-8507850

E-mail: Info@kanteel.nl

Website: www.kanteel.nl

Afdeling relatiebeheer:

E-mail: relatiebeheer@kanteel.nl

Telefoon: 073-851999

Adres- en andere gegevens locatie

Klarinetstraat 2

5402 BE Uden

Groep KDV Troubadour 0413-724922

Groepen peuteropvang Rommelpot 1 en 2 0413-268609

Locatiemanager Ingrid de Krieger is werkzaam op KC het Speleon op dinsdagen en vrijdagen en op deze en overige dagen bereikbaar op ikrieger@kanteel.nl en 06-46056423.

◀ Noodnummer:

010-2403729

Alleen te gebruiken in geval van een situatie waarin (de gezondheid van) het kind in gevaar is en u direct informatie van ons nodig heeft. Niet voor andere zaken!

Openingstijden:

Troubadour: vijf dagen geopend van 7.30 -18.00 u. vervroegde opvang vanaf 7.00 u. mogelijk op alle dagen, verlengde opvang tot 18.30 u. mogelijk in overleg (met de mogelijkheid van een warme maaltijd).

Rommelpot 1 en 2: de maandag/donderdaggroep is geopend van 8.45-12.45 u. De dinsdag/vrijdaggroep is geopend van 8.45-12.45 u. Ve-kinderen komen alle dagdelen. De Rommelpot is op woensdag, in het weekend, de schoolvakanties en op feestdagen gesloten.

Halen en brengen

Troubadour:

U kunt uw kind(eren) op de door u afgenomen dagen of dagdelen, halen en/of brengen tussen de volgende tijden: 07.00/07.30 – 09.00 uur en 17.00 – 18.00/18.30 uur. Indien u alleen een ochtend komt mag u uw kind ophalen tussen 12.15 en 12.45 u. en indien u alleen de middag komt mag u uw kind brengen tussen 12.45 en 13.15.

Ouders brengen en halen hun kind in de groep waarbij er tijd en aandacht is voor een goede overdracht.

Rommelpot1 en 2:

ouders brengen hun kind op de starttijd en mogen nog even samen met hun kind op de groep spelen waarna ze afscheid nemen van hun kind. Kinderen worden ook in de groep opgehaald. Voor beide momenten geldt dat ouders in de hal wachten bij ingang Vioolstraat en ze worden daar in één groep opgehaald door het team om onrust in de gangen te beperken.

1.1 De groepen.

Stamgroep

Zo noemen we de groep waar uw kind in geplaatst wordt. Aan deze groep is vaste groepsleiding gekoppeld. Door de overheid is vastgesteld wat de maximale bezetting van kinderen op een groep mag zijn in combinatie met het aantal pedagogisch medewerkers. Daar wijken wij niet van af. Het kan voorkomen dat er op rustige dagen stamgroepen worden samengevoegd. Hierover wordt u altijd geïnformeerd door de pedagogisch medewerkers.

Indeling stamgroepen

Troubadour is een stamgroep van 0-4 jaar met maximaal 12 kinderen per stamgroep. Troubadour kan evt meer dan 12 kinderen opvangen met een maximum van 16, waarbij altijd gesplitst wordt op basis van leeftijd op activiteitsbasis, indien er mogelijkheden zijn om op activiteitenbasis aan te haken bij het peuteraanbod.

Rommelpot 1 en 2 hebben een maandag/donderdag-groep en een dinsdag/vrijdag-groep met in iedere groep maximaal 16 kinderen. In Rommelpot 1 spelen de jonge peuters tot ca 3;3 jaar, in Rommelpot 2 de oudste peuters vanaf ca 3;3 jaar. De vve-kinderen komen vier ochtenden. Er is de mogelijkheid gebruik te maken van een arrangement van kdv in combinatie met de peuteropvang.

U kunt voor het kdv een contract afsluiten voor de 40 schoolweken, 48 weken of voor 52 weken. Peuteropvang is alleen voor de 40 schoolweken.

Bij het indelen van de kinderen in de groepen houden wij zoveel als mogelijk rekening met uw wensen en uiteraard kijken wij naar het individuele kind. De dag-capaciteit is op dit moment 12 kinderen voor KDV en voor 24 peuteropvang, waarbij er ruimte is voor 4 extra kinderen op het kdv of de peuteropvang.

Kanteel Kinderopvang hanteert binnen haar opvang de regels voor "Groepsgrootte kinderopvang" zoals die zijn beschreven in de Wet Kinderopvang / de Beleidsregels Kwaliteit Kinderopvang en de CAO Kinderopvang.

Per groep zijn dagelijks (bij een volle groep) ten minste twee gediplomeerde pedagogisch medewerkers aanwezig die daar verantwoordelijk zijn voor de begeleiding en de verzorging van de kinderen. Elke groep heeft vaste medewerkers en een vaste invalkracht; alle medewerksters hebben hun eigen stamgroep. Daarnaast streven wij ernaar, met het team (bestaand uit 13 pedagogisch medewerksters en de locatiemanager) daar waar mogelijk is, de diensten intern op te lossen. Op deze manier bieden wij een grote stabiliteit. Tevens kunnen wij terugvallen op de Invalpool van Kanteel. Wanneer wij de diensten niet intern op kunnen lossen kunnen wij zodoende gebruik maken van gekwalificeerde invalskrachten. Daar waar mogelijk of wenselijk zullen wij zoveel mogelijk dezelfde personen laten invallen.

Iedere stamgroep heeft zijn eigen passend ingerichte en sfeervolle groepsruimte. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van het speelleerplein in de hal voor de groepsruimtes, die eveneens passend en sfeervol ingericht is. Vanuit elke groepsruimte is direct toegang tot de buitenruimte vol ontwikkelingsmogelijkheden voor elke leeftijd, en waar ook de allerjongste kinderen zich veilig kunnen ontwikkelen. Er kan ook gebruik worden gemaakt van alle andere ruimtes van het kindcentrum en geheel MuzeRijk, zoals de speelzaal, de dakterrassen en de aula.

In het weekend en op feestdagen zijn wij gesloten. In overleg met de Centrale Cliëntenraad (CCR) komen de collectieve sluitingsdagen tot stand. U krijgt jaarlijks een lijst met daarop de desbetreffende data. Mocht u deze kwijt zijn, kunt u altijd om een nieuwe lijst vragen of even kijken op de website: www.kanteel.nl. Ook in de digitale nieuwsbrief zullen deze data genoemd worden.

Beroepskracht-Kind-Ratio (BKR)

In de wet Kinderopvang is vastgelegd wat het aantal toegestane kinderen is ten opzichte van het aantal pedagogisch medewerkers. Hier houden wij ons aan bij Kanteel. In de wet is ook vastgelegd dat we hier 3 uur op een dag (bij een openstelling van 10 uur en meer) vanaf mogen wijken. Omdat de meeste kinderen pas na 8.00 u. komen kan de mogelijke afwijking van de BKR daarom plaatsvinden tussen 8.00 u. en 8.30 u., tussen 12.30 en 14.30 u. ivm pauzes van medewerkers en tussen 17.30 u. en 18.00 u. Tussen 8.30 en 12.30 en tussen 14.30 en 17.30 wordt dus niet van de BKR afgeweken. Op dagen dat er meer dan 1 pmer staat gepland op een groep wordt op de tijden hierboven beschreven afgeweken van de BKR.

Bij de peuteropvang wordt nooit afgeweken van BKR.

Indien dit wijzigt, zal dat via de digitale nieuwsbrief vermeld worden.

Afnemen van extra (incidentele) dagen

Het is mogelijk om extra dagdelen af te nemen. Daarnaast krijgen alle ouders ieder jaar enkele dagen extra die zij mogen inzetten zonder dat zij daarvoor extra hoeven te betalen. De spelregels voor het inzetten van deze extra dagen zijn te lezen op [onze website](#).

Als er op de eigen groep van uw kind mogelijkheden zijn voor het afnemen van extra dagdelen wordt uw kind in principe in de eigen groep geplaatst. We houden hierbij rekening met het wettelijk aantal toegestane kinderen ten opzichte van het aantal pedagogisch medewerkers. Met schriftelijke toestemming van de ouders en voor een vooraf bepaalde periode kan een kind in een tweede stamgroep opgevangen worden. Ruilen van opvangdagen is niet mogelijk.

Open deuren beleid

We proberen ervoor te zorgen dat vriendjes uit verschillende groepen elkaar gedurende de week regelmatig zien en de kans krijgen om samen te spelen. Niet alleen tijdens het buitenspelen maar juist ook bij het binnenspelen, bijvoorbeeld in de speelzaal, de hal of op een andere groep.

Uitgangspunt hierbij is, dat kinderen op elk moment terug kunnen naar de eigen stamgroep.

Werken met het open deuren beleid heeft vele voordelen. Kinderen hebben meer ruimte en meer ontdekkingsmogelijkheden. Daarnaast raken zij ook vertrouwd met alle gezichten op het kindcentrum van zowel de kinderen alsook van de pedagogisch medewerkers. Op deze manier is het voor een kind geen grote stap meer als het in een andere groep mag spelen. Soms zijn er andere redenen waarom groepen worden samengevoegd, bijvoorbeeld in vakanties of op rustige dagen. Hierover wordt u altijd geïnformeerd en wordt u gevraagd toestemming te geven.

Vierogen principe

Wij werken op al onze KDV en PO locaties volgens het vierogen principe. Dit houdt in dat gedurende de dag er altijd een volwassene mee kan kijken of mee kan luisteren met de pedagogisch medewerker die alleen is met een groep kinderen.

Daarom moet, daar waar een pedagogisch medewerker alleen is vanwege het aantal kinderen, altijd een extra volwassene in het gebouw aanwezig zijn die mee kan kijken of kan luisteren. Op locatie het

Speleon zijn altijd meerdere medewerkers/volwassenen tegelijk aanwezig, waardoor het vierogenprincipe altijd gewaarborgd is. Op het kinderdagverblijf vinden wij het belangrijk dat kinderen in een veilige en vertrouwde omgeving worden opgevangen. We brengen het principe van vier ogen én transparantie, op verschillende manieren in de praktijk.

Gedurende de dag is de sociale controle op de medewerkers en kinderen groot;

- Het grootste gedeelte van de dag zijn er twee pedagogische medewerkers op de groep. Er zijn altijd meerdere volwassenen in het gebouw aanwezig. Aan het begin en einde van de dag, tijdens de breng- en haalmomenten zijn er naast de pedagogisch medewerkers ook (veel) ouders aanwezig;
- Pedagogisch medewerkers lopen gedurende de dag regelmatig elkaars groepsruimtes binnen zonder te kloppen. Hun taken zijn zo met elkaar verweven dat ze elkaar even spreken om iets te overleggen of af te stemmen. Daardoor is er zicht op elkaars (pedagogisch) handelen;
- De locatiemanager komt regelmatig, veelal onverwacht, binnen in de groepsruimten en houdt groepsoverleggen op de groepen;
- We hebben een "open deuren beleid" op KC het Speleon. De deuren tussen de groepen staan geregeld open.
- Medewerkers van Stichting MuzeRijk, Unik, Onderwijs en Brabantzorg lopen ook geregeld langs of binnen.

Daarnaast zorgen we met elkaar voor een open aanspreekcultuur; als je onderbuikgevoel zegt dat er iets niet klopt, zeg je er wat van.

Ook de indeling van de locatie speelt een belangrijke rol als het gaat om openheid en transparantie.

- De groepen Troubadour en Rommelpot 2 grenzen aan elkaar middels een verschoonruimte en zijn "open". Er is vanuit Troubadour en vanuit de hal zicht op de ruimte van Rommelpot 2.
- Er zijn grote ramen waardoor men, van buitenaf, altijd zicht heeft op de groepen.
- De deuren naar de gang hebben een (veiligheids-)ruit waardoor iedereen die door de gang loopt binnen kan kijken.
- Slaapkamers hebben een babyfoon.
- De verschoonruimte en de keuken heeft ramen in zowel de wand als de deuren. Veelal staan de deuren ervan, wanneer daar een pedagogisch medewerkster is, open.
- Het speelleerplein is zeer transparant ingericht.

Mbt deze informatie en andere informatie mbt veiligheid en gezondheid van kinderen verwijs ik u graag naar het beleidsplan veiligheid en gezondheid van Kanteel en het plan van aanpak dat voor KC het Speleon is. Vraag hiernaar bij de locatiemanager.

Wennen

Voor kinderen en voor hun ouders is het belangrijk om te wennen in de groep waarin het kind geplaatst wordt. Dat wennen gebeurt op onderstaande wijze. Wij laten bij het KDV kinderen altijd een dagdeel wennen in overleg met de ouders. Bij de peuteropvang is de eerste keer het wennmoment voor een kind.

Extern wenbeleid

Als uw kind nog geen gebruik maakt van onze opvang, worden er met u tijdens het intakegesprek

afspraken gemaakt over de manier waarop uw kind gaat wennen op de groep waarin het kind geplaatst wordt.

Intern wenbeleid

Als uw kind al op de dagopvang van Kanteel zit en doorstroomt naar een andere groep op dezelfde locatie is er ook een moment waarop het kind gaat kennismaken op de groep waarin het geplaatst wordt. Deze kennismakingsmomenten zullen altijd met de ouders afgestemd worden.

Omdat het kind altijd weer terug kan keren naar de eigen stamgroep mag het voor de korte wenperiode boventallig op een andere groep aanwezig zijn.

Visie op kind en ontwikkeling bij Kanteel

2.1 Organisatiemissie

Kanteel is een organisatie die bijdraagt aan elke stap van ieder kind op weg naar volwassenheid. Want kinderen zijn de toekomst. Wij geloven in de ontwikkelkracht van kinderen. Daarom stimuleren wij actief de unieke groeimogelijkheden van kinderen.

2.2 Kindbeeld

Kinderen groeien op in een voortdurend veranderende samenleving. En de kwaliteiten en vaardigheden die kinderen in de toekomst nodig hebben, veranderen mee. De taak van onze pedagogische professionals is bij kinderen vaardigheden te laten ontplooiën, waarvan we nu weten dat die de komende jaren noodzakelijk zijn: ook wel de 21-eeuwse vaardigheden¹ genoemd:

- Samenwerken
- Probleem oplossend denken en handelen
- Creativiteit
- Communiceren
- Sociale en culturele vaardigheden
- Kritisch denken
- Zelfregulering (inzicht in eigen handelen) en
- ICT-geletterdheid (mediawijsheid, ICT en informatie basisvaardigheden en formulering van problemen)

Bij Kanteel kunnen kinderen dit spelend, betrokken en onderzoekend ontdekken. Wij helpen ze om hun natuurlijke nieuwsgierigheid ruim baan te geven en hun eigen talenten te ontwikkelen. Dit doen we door in te spelen op zaken waar kinderen plezier aan beleven, door kinderen aan te sporen en uit te dagen. Want doen is een hele goede manier van denken. We stimuleren hen om niet op te geven en het zelf te doen, fouten te maken en om hulp te vragen. Kinderen maken een individuele ontdekkingstocht en 'reizen' van fase naar fase en nemen al hun ervaringen mee, op weg naar volwassenheid. Kinderen van nu zijn de burgers van de toekomst, daar bereiden we ze bij Kanteel op voor.

De 21-eeuwse vaardigheden hebben we vertaald in onze pedagogische uitgangspunten:

Ik kan het zelf!

Wij laten een kind dingen zelf doen en geven hiervoor de ruimte en de middelen. Wij luisteren goed naar wat kinderen zelf willen doen en stimuleren hen. Onze locaties zijn zo ingericht dat ze uitdagen tot spel. We noemen dat een rijke speelleeromgeving. Onze medewerkers bieden kinderen een passend activiteiten aanbod aan en ondersteunen kinderen in hun spel. Op deze manier komen kinderen tot betrokken spel en dan wordt spelen leren.

Ik ben niet alleen!

Op onze Kanteel-locaties hebben we verschillende vormen van groepsopbouw: een babygroep, peutergroep, verticale groep voor kinderen van 0-4 jaar en BSO-groepen met verschillende leeftijdsopbouw.

In het kindcentrum maakt elk kind deel uit van een vaste groep.

Deze groep biedt kinderen veel unieke mogelijkheden en kansen. Ze oefenen met samen spelen, leren, ruzies oplossen, je houden aan afspraken, zoeken naar grenzen en verantwoordelijkheid nemen. Aandacht voor een positieve groeps sfeer staat daarbij centraal.

---

¹zie voor uitgewerkte toelichting op www.slo.nl

Ik mag er zijn!

We vinden het belangrijk dat ieder kind, jong en oud, elke dag ervaart dat het gezien wordt en er toe doet. Op deze manier ontwikkelt een kind zijn eigen persoonlijkheid met eigenwaarde en zelfvertrouwen. Onze medewerkers hebben oog voor wat kinderen denken, willen en voelen. Ze houden rekening met de behoefte van kinderen aan individuele aandacht, erkenning en bevestiging. Op deze manier wordt het welbevinden van kinderen verhoogd.

Ik ben ik en jij bent jij!

Kinderen groeien op in een wereld waarin veel verschillen bestaan. Verschillen in religie, cultuur, geaardheid en huidskleur maar ook in gezinssamenstelling en het wel of niet hebben van een beperking. Deze verschillen benaderen we bij Kanteel als waardevolle aanvullingen op elkaar. We leren kinderen open te staan en respect te hebben voor ieders leefwereld, gewoonten en gebruiken.

Ik kan dit al!

Een kind is de motor van zijn eigen ontwikkeling! Ze ontwikkelen zich door spelenderwijs te doen, te ervaren en te beleven. Wanneer een kind zelf oplossingen vindt voor problemen waar hij mee te maken krijgt wordt zelfvertrouwen bekrachtigd. Zo ontwikkelt zelfstandigheid. Wanneer kinderen sommige dingen moeilijk blijven vinden dan stimuleren en helpen wij hen. Wij genieten van kinderen die trots op zichzelf zijn als ze ontdekken dat ze iets nieuws hebben geleerd.

Op het Speleon zijn deze uitgangspunten ingebed in het werken met de kinderen. We staan open voor alle kinderen. Er is veel interactie tussen onze eigen groepen middels het open deuren beleid, ook met de groepen van de Buitenschoolse opvang. Het is een vast, hecht team dat alle kinderen kent. Er is veel aandacht voor talentontwikkeling van het team (cursus talentwijzer, pedagogische coaches op de groep, video-interactiebegeleiding), maar ook van het kind door bijvoorbeeld het aanbod van een open podium. We zitten in een innig samenwerkingsverband met basisschool het Speleon richting een kindcentrum en werken daarnaast samen met onze partners, basisschool Bedir en Unik, opvang voor kinderen met een ontwikkelingsachterstand. Er worden vanuit de kindcentrumgedachte met het Speleon gezamenlijke MT-vergaderingen gehouden waar zowel praktische zaken als ook de inhoud aan bod komen. Er wordt gewerkt aan een gezamenlijke pedagogische visie opgesteld en er is een overdrachtsprotocol van een kind van de voorschool naar de vroegschool en de BSO. Er is een nauwe afstemming met de IBER. Er vinden gezamenlijke studie-avonden plaats voor alle professionals. Gezamenlijk is een routing opgesteld om te komen tot een kindcentrum waarbij als vanuit 1 organisatie gewerkt wordt. Bij de feesten en seizoenen worden activiteiten met elkaar afgestemd en wordt er altijd gezocht naar mogelijkheden om te verbinden buiten de eigen kindcentrum-organisatie, samen met Bedir en Unik. We bieden onze peuters ook elke week op wisselende dagen de mogelijkheid tot sport en beweging door een mooie samenwerking met de Gemeente Uden, Kicks. Daarnaast komen we binnen MuzeRijk de cliënten van het MuzePalet tegen: mensen met een verstandelijke beperking. Zij assisteren bij de huishoudelijke en administratieve taken en waar dat kan worden ze betrokken bij activiteiten. Een aantal assisteert op vastere basis als soort van groepshulp op vaste momenten. Gisela bij de peuteropvang, Monique en Lynn bij het KDV. Verder ondernemen we activiteiten met de ouders van Brabantzorg (bovenin het gebouw). Met al deze activiteiten proberen we het kind een heel brede ontwikkeling te bieden, waarbij er altijd een mooie balans is tussen veiligheid en uitdaging. Ook zijn er mogelijkheden expertise in te roepen van mensen van onze partners en ook het Gezondheidscentrum.

2.3 VVE Voor en vroegschoolse Educatie.

Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE) heeft als eerste doel de brede algemene ontwikkeling te stimuleren van kinderen van 2,5 tot 6 jaar. Daarnaast bieden we kinderen die de Nederlandse taal niet of matig beheersen extra ondersteuning in het leren van de Nederlandse taal. Een goede taalontwikkeling tussen 0 en 4 jaar is belangrijk voor het latere leren op de basisschool en voor de totale ontwikkeling van kinderen. Via de VVE-programma's werken we samen met het basisonderwijs actief aan het verminderen of voorkomen van (het risico op) ontwikkelingsachterstanden bij kinderen.

KDV het Speleon biedt alle peuters (en op het KDV ook jongere kinderen) het vve programma van Piramide aan volgens een activiteitenplanning. Echter alleen de peuteropvanggroep is de officiële VVE-groep.

Er wordt gewerkt met gediplomeerde pedagogisch medewerkers volgens leidster-kindratio van de kinderopvang.

KDV het Speleon is onderdeel van kindcentrum het Speleon. KDV het Speleon bestaat uit 1 verticale groep van 0-4 jaar: Troubadour. Daarnaast zijn er twee speciale peuteropvanggroepen waarin kinderen van 2 en 3 jaar opgevangen worden in een aparte, speciaal voor hen ingerichte ruimte, alwaar een aanbod, speciaal voor deze leeftijdsgroep wordt gedaan. In de peuteropvang-groep spelen kinderen met hun leeftijdgenoten en krijgen ze een mooi activiteitenaanbod vanuit de vroeg- en voorschoolse educatie (vve).

Alle kinderen krijgen afwisselend in kleine/grotere groepjes of individueel specifieke begeleidde activiteiten en ze krijgen de mogelijkheid om vrij te spelen. Begeleide en vrije spelsituaties zijn belangrijk voor de sociale ontwikkeling van kinderen. Door gezamenlijke activiteiten, ontdekken kinderen hoe leuk het is om samen te spelen en om iets met elkaar te doen. Regelmatig is er ruimte voor vrij spel, zodat kinderen ook leren zichzelf te vermaken. Pedagogisch medewerkers zijn in de directe nabijheid om vrij spel te begeleiden en mee te spelen als dat waardevol is.

Daarnaast worden kinderen gestimuleerd om nieuwe dingen te ontdekken / te leren. De begeleidde activiteiten in het kindcentrum bestaan onder andere uit samen zingen en bewegen, voorlezen en gesprekjes, begeleid spel, creatieve activiteiten, (kring)spelletjes op kindniveau, etc.

Door het jaar heen worden de activiteiten gekoppeld aan verschillende thema's.

Kinderen leren met vallen en opstaan en hun nieuwsgierigheid ontwikkelt zich steeds verder. Aan kinderen wordt geleerd de natuur te respecteren en tegelijkertijd ook de leuke dingen van de natuur te zien. De directe omgeving van het kindcentrum heeft een speelplaats met bomen en struiken en waar kinderen naar hartenlust kunnen spelen.

Binnen KDV het Speleon nemen alle peuters deel aan het educatieve programma Piramide, waarbij het spelen vanuit betekenisvolle thema's, het meedoen met activiteiten en het leren van de Nederlandse taal centraal staat.

Het programma Piramide sluit aan bij wat jonge kinderen leuk vinden en bij wat zij dagelijks meemaken. Thema's staan centraal in het programma. Samen maken de kinderen allerlei dingen mee. Verder wordt er veel voorgelezen uit mooie prentenboeken. Zo leren de kinderen taal te begrijpen (luisteren) en te spreken. Ze leren in de themahoek te spelen over het thema, hier wordt veel taal geoefend.

Elke week leren kinderen weer nieuwe woordjes. Op die manier kunnen ze straks een goede start maken als ze naar het basisonderwijs gaan.

Naast taal leren de kinderen ook omgangsvormen – hoe ga je met elkaar om in een groep - en leren ze luisteren naar andere volwassenen dan de ouders. Ook dit is een belangrijk onderdeel in de voorbereiding op de basisschool.

Er is aandacht voor het kind in de groep, maar ook voor ieder kind apart.

Onder deskundige begeleiding van de pedagogisch medewerkers doen de kinderen activiteiten waar ze van leren maar vooral ook plezier aan beleven

Piramide is opgebouwd rond projecten. Elke maand komt er een ander project aan bod. Binnen deze projecten komen een aantal activiteiten aan bod, waarbij de baby's, dreumesen en peuters op alle ontwikkelingsgebieden actief gestimuleerd worden. Niet alleen de taalontwikkeling wordt gestimuleerd maar ook de verstandelijke ontwikkeling, de lichamelijke ontwikkeling, de ontwikkeling van het waarnemen, denken en rekenen, de oriëntatie op ruimte en tijd en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Pedagogisch medewerkers maken een activiteitenplanning van een project waarbij elke dag een activiteit aan bod komt. Deze activiteitenplanning wordt voor de ouders op een centrale plek in de hal opgehangen. In de loop van de week krijgen alle kinderen (op verschillende dagen) dit aanbod. Prentenboeken spelen hierbij een belangrijke rol. De groepsruimte wordt zo ingericht dat er verschillende speelhoeken zijn waarbij het kind een keuze kan maken waar het wil spelen. Dit kan bijvoorbeeld zijn in een bouwhoek, een huishoek, een leeshoek, een ontdekhoek. Deze hoeken worden bij elk thema zoveel mogelijk aangepast.

We maken op elke groep gebruik van de dagritme kaarten, die aan de muur hangen en waarop de kinderen kunnen zien wat ze die dag gaan doen en in welke volgorde. Ook is er op elke groep een groepspop die de aangeboden activiteiten kan ondersteunen. Bij elk project hoort ook een grote praatplaat.

In het VVE programma is tevens een aanbod voor baby's en ook voor het pientere kind.

In de dagopvang wordt dus op een bewuste en doordachte manier gewerkt aan het stimuleren van de ontwikkeling van het jonge kind.

Voor kinderen tussen de twee en de vier jaar organiseren wij ook het open podium. Dat gebeurt op bepaalde georganiseerde momenten met meerdere groepen samen. De pedagogisch medewerkster bekijkt en bepaalt dan wie er mee gaan. Een van de medewerkers zorgt voor de presentatie. De kinderen hebben binnen hun eigen groep gewerkt aan een thema en komen dit op het podium presenteren. Te denken valt aan het zingen van liedjes, toneelstukjes, bespelen van een muziekinstrument door de pedagogisch medewerkster, voorlezen en andere thematische activiteiten.

Er worden naar eigen invulling van de pedagogisch medewerkster extra activiteiten georganiseerd; regelmatig wordt er een bezoek gebracht aan Brabantzorg en wordt er meegedaan met activiteiten binnen het kindcentrum. Ook komen er opa's en oma's vanuit Brabantzorg voorlezen op de locatie.

Omdat de ouders partners in de opvoeding zijn, gaan pedagogisch medewerkers op basis van gelijkwaardigheid om met ouders / verzorgers en zorgen voor een goede open informatieoverdracht. Hierbij is het belangrijk dat ouders serieus genomen worden in hun wensen, meningen en zienswijzen met betrekking tot de opvang van hun kind.

Bij het kinderdagverblijf zijn de haal- en brengmomenten oudercontactmomenten. Dit wordt o.a. gebruikt voor overdracht van informatie. De pedagogisch medewerker kan het moment aangrijpen om de ouders te wijzen op waar hun kind mee bezig is.

Ouders ontvangen een nieuwsbrief met alle informatie over de inhoud van het lopende thema. In het ouderportaal worden ook notities gemaakt die betrekking kunnen hebben op ontwikkeling, door zowel ouders als team.

Ouders van kinderen met een VVE indicatie krijgen extra uitleg over de nieuwsbrief, bv als er taalproblemen zijn.

Ouders van een kind met een vve-indicatie worden in een apart gesprek geïnformeerd over de evt. toetsresultaten, beeld van de ontwikkeling, plan van aanpak m.b.t. tutoren, waarbij het uitgangspunt is een fijne samenwerking en afstemming met de ouders.

Alle kinderen worden gevolgd met een eigen ontwikkeld observatie- en registratie instrument, elk jaar rond de verjaardag van een kind. In de eerste helft van 2019 gaan we over op het observatiesysteem KIJK! Dat in 2019 geïmplementeerd wordt. Bij overdracht naar school wordt gebruik gemaakt van KIJK! Indien het om een overdracht binnen het kindcentrum gaat en mbv de Udense Overdrachtslijst als het om een andere school gaat .

De verzamelde informatie ahv observaties is een goed hulpmiddel bij de kindbespreking in team-overleggen (elke 2 maanden), in de driejaarlijkse VZAT-overleggen (Voorschools Zorg en Advies Team) met de jeugdverpleegkundige van de GGD op locatie , in gesprekken met ouders en bij de overdracht naar de school (tevens de piramide-toetsgegevens indien voorhanden). Bij het teamoverleg zijn het team met de manager in overleg. Een observatie door de manager op locatie behoort tot de mogelijkheden. Ouders worden altijd ingelicht over ontwikkelingen m.b.t. hun kind en zoveel mogelijk betrokken in gesprekken.

De kinderen met zorg en kinderen met een VVE indicatie worden elke 6-8 weken besproken in de teamoverleggen.

Alle kinderen worden overgedragen aan de basisschool en kinderen met zorg dan wel een vve-indicatie worden warm overgedragen aan de basisschool indien toestemming door ouders gegeven is. Indien gewenst kan de IB-er van school (of een andere professional met bepaalde expertise) ingeschakeld worden indien er twijfel is over de schoolrijpheid/ontwikkeling van een kind.

Indien er zorg is omtrent een kind bij de peuteropvang is er de mogelijkheid naast de groepsobservatie ook een taal- en rekentoets af te nemen, die bij de methode Piramide hoort om zo de voortgang te meten van de kinderen vanaf 3 jaar. Voor kinderen van het KDV zijn deze mogelijkheden er ook via het team van de peuteropvang. Deze gegevens worden altijd met ouders besproken, waarna er de mogelijkheid is, indien nodig, kinderen extra te ondersteunen in hun ontwikkeling met behulp van gemeentelijke subsidie. Toeleiding verloopt via het consultatiebureau (GGD); na overleg met ouders wordt de aanvraag naar de GGD gestuurd mbt de VVE-indicatie. Zodra de VVE-indicatie afgegeven is, kan een peuter gebruik maken van 16 uur VVE-aanbod op de peutergroep. Kinderen met een VVE indicatie dienen conform wettelijke regelgeving vanaf augustus 2020 vanaf de leeftijd van 2,5 jaar tot 4 jaar minimaal 960 uur VE-aanbod te krijgen (16 uur per week).

Dat officiële VVE-aanbod vindt op het Speleon dus plaats in de peuteropvanggroepen, waarbij peuters gebruik maken van 2 dagdelen van 4 uur reguliere peuteropvang en 2 extra dagdelen van ook 4 uur.

Er is specifieke aandacht voor activiteiten waarbij een pedagogisch medewerker in een klein groepje of individueel de voorbereiding van groepsactiviteiten doet:

- Woorden uitleggen behorend bij thema en/of prentenboek.
- Prentenboeken extra uitleggen waarbij goed aangesloten wordt bij de betekenisverlening van de kinderen.
- Spelbegeleiding in de themahoek die voor het thema is ingericht

Per periode wordt een werkplan/handelingsplan voor een individueel kind (planning speciale aandacht) opgesteld/bijgesteld en voor start besproken met de ouders. Indien een kind ook gebruik maakt van de reguliere kinderopvang dan wordt de mentor van die groep er ook bij betrokken.

De pedagogisch medewerkers zijn ook op andere momenten bewust bezig met de kinderen met VVE indicatie:

- Extra gesprekjes bij spel, binnen en buiten.
- Taal koppelen aan de dagelijkse bezigheden en routines

Spelen en de sociale ontwikkeling horen bij elkaar. Bij vrij spelen leren kinderen rekening houden met elkaar en voor zichzelf op te komen. Het vrij spelen buiten en in de speelzaal is het ontspannen bezig zijn in een veilige omgeving heel belangrijk.

Kinderen krijgen bij het spelen vertrouwen in hun eigen kunnen en ze kunnen velerlei vaardigheden oefenen.

Bij de thema's worden spelhoeken en spelsituaties gecreëerd waarbij kinderen spelenderwijs leren hoe de echte wereld eruit ziet en de taal die nodig is gebruikt wordt.

Kinderen worden begeleid in hun spel. Het ontwikkelingsniveau van het spelen wordt geobserveerd en daar wordt het aanbod op aangepast.

Kinderen met een VVE-indicatie worden extra begeleid en uitgenodigd om mee te spelen. Spelen is een leidende activiteit waarin gewerkt wordt aan de brede ontwikkeling. De thema's van Piramide zijn de leidraad voor de spelsituaties.

Iedere dag wordt in de groep voorgelezen in de grote of de kleine kring. Voorlezen stimuleert de taalontwikkeling, de spel- en de denkontwikkeling van kinderen.

Bij de thema's worden specifieke thema woordlijsten gemaakt, gebruikt en aangevuld met specifieke woorden die in de activiteiten nadrukkelijk gebruikt worden.

De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen om veel te vertellen en actief bezig te zijn met taal.

Aan kinderen met een VVE-indicatie worden extra spel- en taalactiviteiten aangeboden. In een klein groepje of individueel worden (nieuwe) woorden aangeleerd vanuit de principes: oriënteren, demonstreren, verbreden en verdiepen.

De thema's hebben praatplaten die kinderen uitnodigen tot vertellen.

Buitenspelen is een onmisbaar onderdeel tijdens het werken in de groep. We doen dat bij voorkeur twee maal per dag. Op het speelplein hebben kinderen meestal meer ruimte en andere speelmogelijkheden dan thuis. Klimmen, klauteren, oefenen met rijdend materieel en loopspelletjes enz.. We stimuleren kinderen om mee te doen.

Kinderen met een VVE-indicatie worden extra gestimuleerd mee te doen en samen te spelen.

Samen plezier beleven aan motorisch activiteiten staat voorop.

Als we niet naar buiten kunnen, bieden we binnen veel motorische activiteiten aan in de speelzaal.

Spelenderwijs worden kinderen geconfronteerd met vaardigheden zoals beginnende rekenontwikkeling en ruimtelijke oriëntatie. A.h.v. de presentielijst wordt samen met de kinderen geteld wie er allemaal zijn. Is iedereen aanwezig of is er een kindje ziek. Maar de dagelijkse gang van zaken leent zich hier ook uitstekend voor: hoeveel bekers, hoeveel boterhammen etc. Verder worden er diverse spelactiviteiten en materialen aangeboden om de kinderen te prikkelen. In de zandbak zijn

verschillende formaten emmers, wat is groot en wat is klein, waar kan meer in en waar minder, waarbij we juist de kinderen met een VVE indicatie stimuleren mee te doen.

3. De dagelijkse praktijk

In dit hoofdstuk zullen wij de pedagogische doelen meer vertalen naar de praktijk. Welke situaties doen zich voor op het kinderdagverblijf en hoe bieden wij, binnen die situaties of door middel van die situaties, de kinderen de gelegenheid alle vaardigheden te ontwikkelen. We zijn ons ervan bewust dat het niet zal lukken alles te omschrijven maar we zullen proberen een zo duidelijk mogelijk beeld te schetsen.

- 3.1 Wennen voor ouders en kind
- 3.2 Voeding, eten en drinken en speciale voeding
- 3.3 Verschonen en zindelijk worden
- 3.4 Slapen
- 3.5 Ziek zijn op kinderdagverblijf
- 3.6 Seksualiteit en intimiteit
- 3.7 Dagritme, rituelen en overgangsmomenten
- 3.8 Verjaardagen, feesten en rituelen
- 3.9 De inrichting van de ruimte
- 3.10 Activiteitsaanbod op alle ontwikkelingsgebieden:
  - 3.10a -lichamelijke en motorische ontwikkeling
  - 3.10b -verstandelijk en cognitieve ontwikkeling
  - 3.10c -sociaal emotionele ontwikkeling
  - 3.10d -taalontwikkeling

3.1 Wennen voor ouders en kind

De kennismaking vooraf (rondleiding en inschrijving)

Voor u de keus maakt voor opvang bij KC het Speleon kunt u uiteraard een afspraak maken voor een rondleiding. Dit raden wij u van harte aan. Zo kunt u zich een duidelijk beeld vormen van wie wij zijn en hoe wij werken. Wanneer u vervolgens kiest voor onze locatie en u zich definitief inschrijft bij Kanteel Kinderopvang, wordt ongeveer 3 weken voor ingangsdatum van de opvang een uitgebreide eerste kennismaking afgesproken.

De kennismaking van u en uw kind op de groep

Nog vóór de officiële plaatsingsdatum (maar na het tekenen van het contract) kunt u uw kind naar wens en in overleg een paar uurtjes naar het kinderdagverblijf brengen om kennis te maken met ons en de groep. Voor de peuteropvang gebeurt dit tijdens de eerste opvangdag, omdat het dan al om een relatief kort moment gaat. Uw kind zal waarschijnlijk moeten wennen aan zijn nieuwe omgeving. De omschakeling van de veelal rustige omgeving thuis, met de vertrouwdheid van de ouder(s) in de nabijheid, is een groot contrast met de gezellige drukte van het kinderdagverblijf met nog onbekende pedagogisch medewerkers en veel andere kinderen. De eerste tijd op het kinderdagverblijf is een tijd waarin vertrouwde relaties opgebouwd worden, relaties tussen u en de pedagogisch medewerkers, tussen uw kind en de pedagogisch medewerkers, tussen de kinderen onderling, tussen de ouders onderling.

Voor veel kinderen en ouders is het fijn om geleidelijk aan te kunnen wennen.

U kunt altijd bellen om te vragen hoe het met uw kind gaat. Schroomt u hier vooral niet voor. Als er aanleiding toe is, zal de pedagogisch medewerkster van uw kind u bellen.

Tijdens de intake nemen we belangrijke gegevens met elkaar door en ontvangt u een rugzak met belangrijke info, een kadootje. Middels het ouderportaal stemmen we met elkaar noodzakelijke info af zoals eten/drinken/slappen/ontlasting, maar vooral ook inhoudelijke informatie m.b.t. de ontwikkeling van uw kind. Voor kinderen tot een jaar schrijven we een maal per week m.b.t. de ontwikkeling en wel dagelijks de noodzakelijke info m.b.t. slapen en voeding. Voor kinderen tussen 1 en ca. 2 jaar schrijven we een maal per week m.b.t. de ontwikkeling en voor kinderen vanaf ca. 2 jaar delen we geregeld informatie over activiteiten en ontwikkeling.

Uw kind heeft een eigen mandje waar naast het schrift en reservekleding ook een knuffel of een speen in bewaard kan worden.

Afscheid nemen

Uw kind naar het kindcentrum brengen is een belangrijk moment van de dag. Hier balanceert het kind even tussen twee werelden; de wereld van thuis en de wereld van het KDV. Wij leggen graag, in het belang van uw kind, goede verbindingen tussen thuis en het kinderdagverblijf. Wij vinden het dan ook belangrijk om dagelijks een goede overdracht met u te hebben. Neemt u vooral de tijd om ons de belangrijkste (of leukste) dingen te vertellen voordat u vertrekt. Wij kunnen uw kind dan beter begeleiden die dag.

Uw kind kan het moeilijk vinden om afscheid van u te moeten nemen. Jonge kinderen hebben nog geen idee van tijd en/of afstand. Wanneer u uit het zicht bent, zou u, in de ogen van uw kind, best definitief weg kunnen zijn. De tijd en de ervaring leert uw kind dat het steeds weer opgehaald wordt. Kinderen voelen zich vaak prettig bij een afscheidsritueel. U kent uw kind en 'ontdekt' dit ritueel samen. Zo kunt u, bij binnenkomst, bijvoorbeeld even samen spelen of een boekje lezen. Vergeet ook nooit te zeggen dat u weggaat, te zwaaien of een kus geven. Niets is voor jonge kinderen zo akelig als een papa of mama die "ineens verdwijnt".

Zodra u weg gaat neemt de pedagogisch medewerkster uw kind van u over. Soms gebeurt dat letterlijk, door uw kind op de arm te nemen, soms is het voldoende om het (oudere) kind even aandacht te schenken voordat het gaat spelen.

De pedagogisch medewerkers helpen u en uw kind bij het afscheid nemen en het begroeten van de andere kinderen. Ze steunen bij het leren van emotionele vaardigheden zoals het ontdekken en vormen van afscheidsrituelen, het steun zoeken bij de pedagogisch medewerker of andere kinderen, het inzicht geven/krijgen in wat er gebeurt, in hoe een dag eruit ziet, het troosten of afleiden met bijvoorbeeld knuffels of een verhaal.

Soms zijn kinderen bij het afscheid erg boos of verdrietig. Meestal gaat dit, zodra u uit het zicht bent, heel erg snel over. Wij realiseren ons echter wel dat het voor u heel moeilijk kan zijn om op die manier weg te gaan. Niemand laat graag zijn kind huilend of schreeuwend achter. Belt u gerust later op de dag even (desnoods meteen zodra u thuis of op uw werk komt) om te vragen hoe het met uw kind gaat. Meestal zullen wij u gerust kunnen stellen en wellicht hoort u uw kind op de achtergrond kletsen of zingen.

In de sporadische gevallen waarin een kind lang moeite blijft houden met het afscheid nemen zullen wij dit uiteraard altijd aan u melden.

Na ongeveer drie maanden zullen wij u uitnodigen voor een tussentijdse evaluatie tijdens het haal en brenggesprek. U ontvangt hiervoor een digitaal evaluatieformulier via KlantOK wat u tijdens een gesprek toe kunt lichten. Uiteraard kunt u altijd en op elk gewenst moment binnen de opvang, een gesprek aanvragen.

Overgang naar een nieuw groep

Wanneer kinderen toe zijn aan een stap naar een volgende groep, van Troubadour/Musketier naar de peuteropvang of vanuit KDV/peuteropvang naar school/BSO, dan proberen we een soepele overgang te creëren. Dat doen we door kinderen daar voor overgang al eens te laten binnenlopen, fruit te eten, kort te laten spelen, etc. Dit is altijd in overleg met beide groepen en de ouders. Er vindt altijd overdracht plaats van het dossier en de observatiegegevens en indien gewenst een warme

overdracht: dan is er persoonlijk contact over het kind tussen beide professionals, met toestemming van ouders, met als insteek een zo soepel mogelijke start van het kind. Indien gewenst kan een IB-er van school als voor start op school ingeschakeld worden bij zorg omtrent de ontwikkeling.

3.2 Voeding, eten en drinken en speciale voeding

Eten en drinken is een sociaal gebeuren. Behalve gezond moet het eten ook plezierig en gezellig zijn. Op het kinderdagverblijf drinken baby's hun fles op schoot bij de pedagogisch medewerksters, peuters eten gezamenlijk aan tafel of in de kring, kletsen, zingen en zodra het maar enigszins kan smeren zij zelf hun boterham. Uiteraard gebeurt dat in het begin met hulp van de pedagogisch medewerkers of van andere kinderen in de groep.

Eten en drinken

De kinderen en de pedagogisch medewerkers dekken, voor zover mogelijk, samen de tafel. De oudere peuters weten precies waar alles staat en wat er nodig is. Samen worden de borden geteld, de messen erbij gelegd.

Wij letten op goede tafelmanieren, met de handen in de stroop of het eten in de mond proppen is niet de bedoeling. We zullen de kinderen het goede voorbeeld geven en stimuleren netjes te eten.

Tijdens de maaltijd leren de kinderen keuzes maken, vertellen wat ze lusten en wat ze graag willen eten. Ze leren anderen vragen om hetgeen ze graag willen en anderen te helpen of zich te laten helpen. Zo kunnen de grotere kinderen bijvoorbeeld helpen met melk inschenken voor iedereen en meteen de verschillen tussen vol/leeg, zwaar/licht ervaren. En wanneer er wordt geknoeid is er altijd wel een kind wat het leuk vindt om een doekje te halen en het op te poetsen. Dat kinderen veel zelf kunnen blijkt ook in dit geval vaak erg duidelijk en regelmatig eten de oudere kinderen zonder hulp of bemoeienis van volwassenen. Zij zijn natuurlijk wel altijd in de buurt.

Na het eten wordt er gezamenlijk afgeruimd. De jongere kinderen doen zelf het washandje waarmee ze hun mond en vingers hebben gewassen in de was-emmer, oudere kinderen doen de juiste deksels op de juiste potten.

Regelmatig wordt er met de kinderen iets gekookt, gebakken of bereid. Dit is behalve gezellig ook educatief.

Wanneer uw kind vanwege medische redenen, godsdienst of levensovertuiging bepaalde voedingsmiddelen niet mag of kan nuttigen, zullen wij hier uiteraard rekening mee houden. Samen met u zullen wij zorg dragen voor een goede voeding voor uw kind. Hierin zullen wij de grootst mogelijke zorgvuldigheid betrachten.

Het eten en drinken in praktische zin

- Wij gaan er vanuit dat uw kind heeft gegeten zodra u het brengt. Wilt u hier a.u.b. voor zorgen?
- Wij volgen de voedingsadviezen van het consultatiebureau en de GGD.
- Baby's voeden wij volgens het door u aangegeven voedingsschema; dat kan zijn op of om bepaalde tijden of op vraag.
- Kanteel werkt volgens de richtlijn "Voeding bij Kanteel" en "Bewaarwijzer voedingsmiddelen".
- Wanneer uw kindje borstvoeding drinkt en u afgekolfde melk meebrengt, dient dit koud (onder de 4 graden) meegebracht te worden. De koelkasten staan, in geval van de groepen

waar baby's zitten, dan ook op 3 graden. Vers meegebrachte borstvoeding moet binnen 24 uur gebruikt worden.

- Binnen Kanteel Kinderopvang wordt gebruik gemaakt van een standaard pakket (baby)voeding. De volgende poedermelksoorten zitten in het assortiment: Nutrilon en Hero 1,2, en 3, Anti Reflux voeding en hypoallergene voeding. Mocht u andere voeding gebruiken dan wij in ons assortiment hebben, komt dit voor eigen rekening. Wij gaan er dan vanuit dat u dit zelf meebrengt naar het kinderdagverblijf. Tot uw kind 1 jaar is, kan uw kind indien gewenst, een warme maaltijd bij ons krijgen. Ook kan u zelf een warme maaltijd meegeven.
- Daarnaast bieden wij uw kind een fruithapje aan (altijd vers) maar ook rijstwafels of een soepstengel hoort tot de mogelijkheden

In principe eten de kinderen, vanaf dat zij 1 jaar en ouder zijn, met de pot mee. Wij maken gebruik van een vast basisaanbod aan voedingsmiddelen (zoals fruit, melk, diksap, yoghurt, bruin brood, beleg (pindakaas, stroop, honing, magere kaas, smeerkaas en vleeswaren), beschuit, crackers, soepstengels en rijstwafels. Overigens krijgen kinderen pas honing vanaf de leeftijd van 1,5 jaar. Een enkele keer per jaar krijgt uw kind als extraatje een ei, een knakworstje, een pannenkoek of, bij warm weer, een water- of fruitijsje. Soms wijken wij van het normale voedingsschema af en eten, bijvoorbeeld rond de feestdagen, een keer frietjes of zelfs spaghetti. Wanneer uw kind een allergie of dieet heeft, zullen wij met u overleggen op welke wijze uw kind deel kan nemen.

In het kader van gezondheid geven wij verdund diksap of light ranja en drinken de kinderen veel water.

Bij de peuteropvang wordt fruit met de kinderen gegeten en ook brood.

Het suikerbeleid

Wij hanteren een suikerbeleid. Dat wil zeggen dat we ernaar streven alleen voeding met natuurlijke suikers en dus zónder toegevoegde suikers aan te bieden. In dat kader vragen we ouders traktaties te verzorgen op een gezonde manier. Meer over traktaties leest in item 3.8, "verjaardagen, feesten en rituelen".

Warme maaltijd

Er is een warme maaltijd mogelijk op de kinderopvang-groepen. Als de ouder het wenselijk vindt dat een kind een warme maaltijd nuttig is dit mogelijk mits dit haalbaar is op de groep. De ouder die bestelt kan inbreng hebben en kan vooraf aangeven welke maaltijd er voor het kind besteld mag worden. De maaltijden worden achteraf gefactureerd middels een maaltijdformulier. Voor kinderen geldt dat in principe de maaltijd van ons wordt afgenomen. Wanneer kinderen maaltijden van thuis meebrengen mag dit alleen gaan om maaltijden die in de magnetron te bereiden zijn. De maaltijd wordt gegeven op de groep na 17.45u. Hierbij wordt ten alle tijden gekeken wat handig is op de groep.

3.3 Verschonen en zindelijk worden

Verschonen en zindelijk worden

- Binnen het kinderdagverblijf worden luiers verstrekt.
- Zorgt u, vooral ook tijdens het zindelijk worden, voor voldoende setjes schone kleding?

Baby's

In het begin, wanneer uw kindje nog klein is, bestaat een groot deel van de verzorging uit het voeden, verschonen, het naar bed brengen en weer uit bed halen. Omgerekend is dat ongeveer 2 uur per dag. Deze tijd is zeer waardevol, het kind krijgt individuele aandacht, wordt aangeraakt en het contact is op die momenten vaak heel intens. Door kriebelen, aaien, een spelletje met de voetjes of handjes ervaart het kind welbevinden en krijgt het plezier in het eigen lijf. Er wordt een emotionele

veiligheid en geborgenheid geschapen. Ons streven is, daar waar mogelijk, zoveel mogelijk steeds dezelfde medewerkster uw kindje te laten verzorgen. De pedagogisch medewerker zal altijd de grootst mogelijke zorg en zorgvuldigheid betrachten.

Uw kind wordt, in eerste instantie, op vaste momenten van de dag verschoond en wanneer het gepoept heeft uiteraard zo snel mogelijk.

Dreumesen en peuters

Baby's en dreumesen worden liggend op de verschoontafels verschoond, kinderen die kunnen staan worden veelal staand, in de verschoonruimte, verschoond. Het kind zal om zich heen kijken naar wat er in deze ruimte gebeurt en van even komen kijken naar even op het potje zitten (in het begin vaak nog met de kleren aan) is een kleine stap.

Een plasje of een poepje op het toilet wordt, in de eerste periode van het zindelijk worden, enthousiast bejubeld en in speciale gevallen beloond met een stickertje. Wie wil dat nou niet? Het moment waarop de echte zindelijkheidsstraining begint, vindt altijd plaats in samenspraak met de ouders. Op dat moment zullen wij u ook vragen om ruim voldoende verschoonkleding mee te brengen.

Zodra uw kind zelf aangeeft wanneer hij of zij naar het toilet moet (en dan ook daadwerkelijk gaat) spreken we van zindelijkheid. In het begin zullen we uw kind nog op vaste tijden stimuleren naar het toilet te gaan, later is dat niet meer nodig omdat de kinderen dan zélf weten wanneer ze "moeten". Op dat moment wordt wel nog toezicht gehouden op een hygiënisch toiletgebruik, denk aan het afvegen van de billen en het wassen van de handen.

Van een grote afhankelijkheid groeien kinderen, ook in deze, naar een steeds groter wordende zelfstandigheid.

Zowel na toiletgebruik als voor en na het eten, het buiten spelen als het knutselen wast uw kind zijn of haar handen. Na het eten wordt ook de mond, door de pedagogisch medewerkster of uw kind zelf, gepoetst.

3.4 Slapen

Uw kind gebruikt veel energie. Alle indrukken die het op doet op een dag op het kinderdagverblijf kunnen wel eens heel vermoeiend zijn. Daarnaast is uw kind vaak druk in de weer met ontdekken, ontwikkelen, spelen, rennen en klimmen. Kortom een dagje kinderdagverblijf is een heel leuke maar ook vermoeiende aangelegenheid.

Verdeeld over de dag krijgen de kinderen, naast al die drukke activiteiten, ook rustigere activiteiten aangeboden. Samen lezen of tekenen bijvoorbeeld. Daarnaast is slapen voor uw kind belangrijk om uit te rusten.

Baby's slapen op de momenten dat zij er behoefte aan hebben, vaak is dat in het begin steeds tussen de voedingen in. Later gaan de meeste kinderen naar één slaapje per dag, meestal zal dat tussen ongeveer 12.30 en 14.30 uur zijn. In elk geval wordt die tijd, op alle groepen en voor kinderen van alle leeftijden, gebruikt als rusttijd. Dat hoeft niet altijd te betekenen dat iedereen slaapt, rustig een boekje lezen in bed of op de bank bijvoorbeeld kan ook.

Kinderen die bijna naar de basisschool gaan, bouwen vaak hun middagslaapje, beetje bij beetje, af. Zij worden dan bijvoorbeeld na een uurtje slapen gewekt of rusten op een bank op de groep.

Uw kind mag gaan slapen in een romper/ondergoed (eventueel met slaapzak), evt met zijn speen en zijn vertrouwde knuffel(s). Voor uw kind is slapen in een ontspannen en veilige sfeer belangrijk. De pedagogisch medewerkers zullen alles in het werk stellen om zo'n sfeer te creëren en als blijkt dat uw kind net iets anders nodig heeft om rustig te kunnen gaan slapen, bijvoorbeeld nog even samen knuffelen of een hand op zijn hoofdje als het net in bed ligt, dan zullen zij daar rekening mee houden.

Kinderen willen en kunnen vaak al heel jong veel zelf. Tijdens het verschonen of naar bed gaan, helpen zij zelf mee met het aan- en uitkleden. Bij baby's begint het bijvoorbeeld met het mee bewegen van een arm of een been, peuters oefenen met het openen van de knoop van hun broek. De kinderen worden hierin gestimuleerd en worden steeds zelfstandiger.

Het slapen en rusten in praktische zin

Kanteel hanteert het protocol "Veilig slapen".

Dit betekent voor baby's dat zij mogen slapen in een bed op de slaapkamer en evt in de box. De slaapkamers worden dagelijks gelucht. De aanbevolen slaapkamertemperatuur is tussen 15°C en 18°C. Wanneer de kamertemperatuur boven de 18°C komt wordt er extra aandacht besteed aan luchten en wordt beddengoed, kleding en het gebruik van een slaapzak, waar nodig, aangepast zodat kinderen niet te warm te slapen worden gelegd.

Voor het op de buik- of zijligging slapen, het op de buik verder laten slapen als het zichzelf heeft omgedraaid en het in laten bakeren (met instructies van ouders) dienen ouders het formulier "Veilig slapen" in te vullen en te ondertekenen nadat zij geïnformeerd zijn over de risico's die een dergelijke slaapligging met zich mee kan brengen. Ouders worden tevens geïnformeerd over het werken binnen het kinderdagverblijf volgens het protocol Veilig slapen van Kanteel Kinderopvang. Door het tekenen van bijbehorende formulier nemen ouders/verzorgers hiervoor hun verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid.

Kinderen worden alleen in uitzonderlijke gevallen te slapen gelegd in een wandelwagenbak of maxi-cosi.

Elke groepsruimte op het kinderdagverblijf heeft de beschikking over twee eigen slaapkamers die onder toezicht staan (babyfoon en om het kwartier inspectie) en goed worden geventileerd.

Aangezien het slapen onder een dekbedje de kans op wiegendood vergroot, slapen alle kinderen bij ons onder een lakentje, een katoenen deken en/of in een slaapzak.

Wanneer baby's op hun buik draaien voor of tijdens het slapen zullen wij hen, om dezelfde reden, terugdraaien naar hun rug tenzij u schriftelijk toestemming heeft gegeven voor het op de buik laten slapen van uw kind.

Bij de peuteropvanggroepen wordt niet meer geslapen door kinderen, maar wordt wel een goede balans aangebracht in het aanbieden van rustige en wat actievere activiteiten, passend bij de energie van kinderen.

3.5 Ziek zijn op het kinderdagverblijf

U kunt er van uitgaan dat wij uw kind een zo vertrouwd, veilig en hygiënisch mogelijke omgeving bieden. Hiervoor nemen wij dagelijks preventieve maatregelen conform de landelijke norm van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD).

Uw kind komt in ons kinderdagverblijf vaak voor het eerst in aanraking met één of meerdere (infectie)ziekten. Helaas keren deze ziekten regelmatig terug in het kinderdagverblijf. Mede daarom vragen wij u ons tijdig informatie te geven over de conditie van uw kind, uw kind zo nodig thuis te houden of zo snel mogelijk op te halen wanneer het ziekteverschijnselen heeft én ons een telefoonnummer te geven waarop u of iemand anders, in geval van nood of ziekte, altijd bereikbaar bent.

Als uw kind te ziek is of flinke koorts heeft, vragen wij u uw kind niet naar het kinderdagverblijf te brengen, ook niet wanneer de koorts door het geven van een pijnstiller gezakt is. Dit onderdrukt de koorts maar verhelpt het niet.

Overigens komt de koorts zodra deze middelen uitgewerkt zijn vaak in alle hevigheid terug.

Wilt u ons, wanneer u uw kind thuis houdt, informeren over de ziekteverschijnselen? Dit is voor onszelf handig maar ook om andere ouders in te kunnen lichten over bijvoorbeeld een besmettelijke ziekte. Dit gebeurt uiteraard anoniem.

Bij welke ziekteverschijnselen een kind beter thuis kan blijven, is aangegeven in het overzicht van de GGD, dat ter inzage ligt op het kinderdagverblijf. Ook is er gratis informatiemateriaal verkrijgbaar over kinderziektes. De informatie vindt u ook op

<https://www.ggdhvb.nl/professionals/kinderziekten-op-school-of-opvang>

Als wij merken dat uw kind ziek is, bellen we u op. Uw kind hoeft dan niet per definitie koorts te hebben. We bellen op het moment dat wij inschatten dat we op het kinderdagverblijf niet kunnen bieden wat uw kind nodig heeft. Vaak is dit rust en persoonlijke aandacht. De reden dat we u bellen is om u op de hoogte te brengen van deze situatie en te overleggen wat het beste gedaan kan worden voor uw kind. Meestal, maar zeker bij koorts, zullen we u vragen uw kind zo snel mogelijk op te (laten) halen. We kunnen een ziek kind onmogelijk de rust, verzorging en aandacht geven die het op dat moment zo hard nodig heeft. Naast uw kind zijn er immers nog meer kinderen op de groep. Wanneer u niet in de gelegenheid bent het kind zelf op te komen halen, verzoeken wij u iemand anders te vragen om het kind op te halen.

Wij zullen nooit een pijnstiller toedienen om de koorts te onderdrukken en daarmee het verblijf op het kinderdagverblijf toch mogelijk te maken.

Indien uw kind, hetzij structureel, hetzij incidenteel, thuis medicijnen gebruikt willen wij daar graag door u van op de hoogte worden gebracht. Hieronder verstaan wij niet alleen tabletjes, zepillen en drankjes maar ook bijv. medicinale zalf en homeopathische middelen.

Wanneer uw kind tijdens het verblijf op het kinderdagverblijf gebruik moet maken van medicatie dan dient u een “formulier Medicijnverklaring” in te vullen bij de pedagogisch medewerkers. Dit om risico van verkeerde toediening zo klein mogelijk te houden.

Medische handelingen zoals het geven van injecties, heelkundige verpleegkundige handelingen, katheterisaties, het gebruik van radioactieve stoffen (categorie 1.) en afgeleide medische handelingen zoals uittrekken van een sonde en het toedienen van bijvoorbeeld een klysma (categorie 2) mogen niet door de pedagogisch medewerksters worden uitgevoerd. Dit is beschreven in de wet BIG.

Deze handelingen moeten in principe uitgevoerd worden door medisch en deskundig personeel met een BIG-registratie. Kanteel heeft geen medisch personeel in dienst.

De handelingen waar het hier dan ook om gaat worden alleen door pedagogisch medewerksters uitgevoerd als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Ouders vullen bij plaatsing van hun kind met een indicatie voor een medische handeling het formulier “Akkoordverklaring medische handeling” in en ondertekenen dit.
- Dit formulier wordt ten alle tijden bewaard bij de kindgegevens van het betreffende kind.
- Er moet een schriftelijke opdracht verstrekt worden door een arts.
- Pedagogisch medewerkers krijgen een uitgebreide instructie over het uitvoeren van de handeling, bij voorkeur van een arts/ verpleegkundige.
- Een verklaring van bekwaamheid na instructie volstaat niet. Bekwaam is niet hetzelfde als bevoegd.

Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG)

De Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) moet de kwaliteit bevorderen van de zorg die beroepsbeoefenaren leveren. De wet is ook bedoeld om patiënten of cliënten te beschermen tegen ondeskundig of onzorgvuldig handelen van individuele zorgverleners.

3.6 Seksualiteit en intimiteit

Ieder kind maakt naast een lichamelijke ook een seksuele ontwikkeling door. Ze ontdekken, spelenderwijs, hun lichaam en dat van anderen, dit met de daarbij behorende gevoelens van henzelf en van de ander. Ze ontdekken ook seksualiteit in hun eigen tempo en op hun eigen wijze. Kinderen zijn bij uitstek sensitief, ze zijn er op uit om zich lekker te voelen, al vanaf de geboorte. Lichaamscontact is al op jonge leeftijd erg belangrijk. Hierdoor ervaren ze dat ze er mogen zijn en dat het fijn is om aangeraakt te worden.

Het is belangrijk dat kinderen zich lekker voelen in hun lijf. Hierbij is het, voor volwassenen, van belang in te kunnen schatten op welke leeftijd een kind behoefte heeft aan bepaalde intimiteiten zoals knuffelen of op schoot zitten. Hierbij is acceptatie en respect voor elk kind erg belangrijk. Baby's worden geknuffeld, gestreeld, je houdt ze lekker dicht tegen je aan. Op die manier maken ze kennis met intimiteit. Ook peuters hebben, net als baby's, veel behoefte aan lichamelijk contact. Ze kruipen op schoot en willen een knuffel of een kus. Dit geeft warmte van waaruit het kind weer verder kan. Het is letterlijk even bijtanken en vergroot het zelfvertrouwen. Zo tussen twee en drie jaar ontdekken kinderen de lichamelijke verschillen tussen jongens en meisjes, mannen en vrouwen. Langzaam ontstaat ook het besef dat ze zelf een jongetje of een meisje zijn. Op het kindcentrum merken wij dit vooral tijdens de momenten op het toilet of tijdens het verschonen van de kinderen; kinderen staan regelmatig toe te kijken en benoemen "Jij bent een meisje, hè?"

Jonge kinderen gaan open met hun seksuele gevoelens om, op een open en tabeloze manier. Ze kennen nog geen gevoelens van schaamte. We leren gedrag waar kinderen zich prettig bij voelen of wat goed is voor hun ontwikkeling niet af. Wel bieden wij hen grenzen, ook op het gebied van seksualiteit. Wanneer kinderen bijvoorbeeld hun eigen geslachtsorgaan betasten, vinden wij dit geen probleem mits het gepast is en niet aanstootgevend is voor anderen. Wij leggen dit het kind ook uit. "Het voelt wel fijn maar niet iedereen vindt het fijn om ernaar te kijken". We leren de kinderen dat zij geen dingen mogen doen die gevaarlijk zijn of pijn doen en het betasten van elkaars geslachtsdelen staan wij niet toe.

Wij vinden het van groot belang dat kinderen leren wat vriendschap en liefde is. Dit proberen wij hen te leren door hen de ruimte te geven om zelf hun grenzen aan te geven. Kinderen te laten ervaren wat respect geven en nemen is, leren dingen samen te doen en anderen te (laten) helpen. We letten erop dat kinderen zeggenschap over hun eigen lijf hebben en niet over hun eigen of andermans grens gaan. "Doktertje spelen" en ontdekken van elkaars lichaam hoort bij de ontwikkeling. Hierbij is het wel belangrijk dat kinderen elkaars grenzen respecteren en accepteren maar ook dat zij hun eigen grenzen aan kunnen geven. We willen de kinderen meegeven dat ze nooit, al dan niet onder dwang, iets toe hoeven te laten wat zij zelf niet willen. Wij accepteren het niet als zij dwang uitoefenen op een ander.

De begeleiding of observatie van de pedagogisch medewerkers is bij bijv. doktertje spelen noodzakelijk. We vinden het niet goed dat kinderen elkaar helemaal bloot onderzoeken en bieden hen dan alternatieven aan; een shirt of broekspijp omhoog doen om naar het hart te luisteren of de zere plek te genezen mag wel. En poppen mogen wél bloot onderzocht worden. Bij warm weer bloot buiten lopen vinden veel kinderen fijn maar om praktische, hygiënische en morele redenen staan wij

dat op het kinderdagverblijf niet toe. Onze buitenruimte grenst aan de openbare weg, dat is mede een reden waarom wij, bij mooi weer, ouders altijd vragen zwemkleding of een zwemluier mee te brengen.

3.7 Dagritme, rituelen en overgangsmomenten

De dag begint onrustig: Kees moest erg huilen bij het afscheid van zijn moeder, Saar wordt laat binnengebracht en lijkt haar draai niet te kunnen vinden. Tijdens de fruitkring lukt het Petra maar niet om de sfeer om te buigen binnen de groep. Ze besluit daarop het dagritme iets aan te passen. In plaats van het zingen van liedjes, vraagt ze welke kinderen met haar samen met de trein willen spelen. Het verschonen doet ze dan maar wat later. Door het samen spelen ontstaat een gevoel van verbondenheid en zijn de kinderen op hun gemak.

Dagindeling kinderopvanggroepen:

Hieronder wordt de algemene dagindeling beschreven die voor alle kinderopvanggroepen geldt. Wel moet hierbij opgemerkt worden dat voor kinderen tot rond een jaar een eigen tijdschema geldt. Zij volgen hun eigen voeding- en slaapschema. Voor de overige kinderen wordt onderstaand schema gehanteerd, hoewel de pedagogisch medewerkster naar eigen inzicht de vrijheid heeft om hier flexibel mee om te gaan.

7.00-9.00u	binnenkomst kinderen	<ul style="list-style-type: none"> • aandacht voor ieder individueel kind en ouder • uitwisseling bijzonderheden • vrij spel voor de kinderen • kinderen van de vervroegde opvang, die thuis nog niet hebben ontbeten mogen brood van thuis nog even bij ons opeten aan tafel tot 7.30 u.
8.30-8.40u	start 2 ^e pedagogisch medewerker	<ul style="list-style-type: none"> • korte overdracht tussen de pedagogisch medewerkers • fruit schillen samen met de kinderen
9.20u	aankondiging opruimen	<ul style="list-style-type: none"> • kinderen gaan opruimen onder begeleiding van een herkenbaar muziekje • aansluitend gaan de kinderen handen wassen
9.30u	fruit eten	<ul style="list-style-type: none"> • fruit en diksap/water/thee • aandacht voor elk kind • ieder kind leert om de beurt te wachten • het eetmoment duurt maximaal een half uur
10.00u	verschoonmoment	<ul style="list-style-type: none"> • baby's worden verschoond • kinderen worden begeleid naar de w.c.
10.00u-11.20u	activiteiten VVE of vrij spel	
11.20 u.	aankondiging opruimen	<ul style="list-style-type: none"> • kinderen gaan opruimen onder begeleiding van een herkenbaar muziekje

11.30u	brood eten	<ul style="list-style-type: none"> • aansluitend gaan de kinderen handen wassen • brood, melk, water, diksap of thee • aandacht voor elk kind • ieder kind leert om de beurt te wachten • het eetmoment duurt maximaal een half uur
12.00u	verschoonmoment	<ul style="list-style-type: none"> • baby's worden verschoond • kinderen worden begeleid naar de w.c. • kinderen die een keer slapen gaan rond 12.30 uur naar bed
12.45u	binnenkomst van middagkinderen/afcheid ochtendkinderen	<ul style="list-style-type: none"> • aandacht voor ieder individueel kind en ouder • uitwisseling bijzonderheden • vrij spel voor de kinderen
14.00u	drinkmoment	<ul style="list-style-type: none"> • water voor kinderen die niet naar bed gaan met een cracker/soepstengel • kinderen die uit bed komen krijgen ook drinken aangeboden
14.30u	buiten spelen/vve activiteiten	
15.25u	aankondiging opruimen	<ul style="list-style-type: none"> • kinderen gaan opruimen onder begeleiding van een herkenbaar muziekje • aansluitend gaan de kinderen handen wassen
15.30u	fruit eten	<ul style="list-style-type: none"> • fruit/ groente, yoghurt • aandacht voor elk kind • ieder kind leert om de beurt te wachten
16.00u	gelegenheid voor vrij spel	
16.15u	verschoonmoment	<ul style="list-style-type: none"> • baby's worden verschoond • kinderen worden begeleid naar de w.c.
16.45u	begeleide activiteit aan tafel	
16.45u	gelegenheid voor warme maaltijd voor kinderen tot 1 jaar indien ouders dit wensen	
17.00u-18.30u	ophaalmoment	<ul style="list-style-type: none"> • aandacht voor ieder individueel kind en ouder • uitwisseling bijzonderheden

Dagindeling peuteropvanggroepen:

De kinderen worden bij aankomst verwelkomd door de medewerkers. Na kort gespeeld te hebben met de ouders, nemen de kinderen afscheid. Dit mag in de groep of ze mogen gaan zwaaien bij het zwaairaam.

Alle kinderen gaan daarna in de kring zitten. De presentielijst wordt gecontroleerd. Dit ritueel wordt aangekondigd door het liedje 'goede morgen/middag'.

Na de controle doen we met de kinderen een groepsactiviteit of lezen we een boekje voor dat past binnen het thema.

Daarna volgt vrij spel en is er soms tijd voor een knutsel. Het opruimen wordt aangekondigd door het opruimlied. De kinderen weten hierdoor dat het tijd is om op te ruimen.

Nadat er is opgeruimd gaan de kinderen handen wassen en daarna aan tafel zitten. We zingen liedjes of doen een activiteit dat in het thema past. Daarna gaan we fruit eten. Als het fruit op is, zingen we een liedje waarbij de kinderen gaan slapen (net alsof). Ondertussen worden de bekertjes drinken uitgedeeld en wanneer de wekker afgaat mogen de kinderen wakker worden en hun drinken opdrinken.

Daarna volgt een begeleid spel, bijvoorbeeld stoelendans. Bij droog en mooi weer spelen we buiten en doen we daar aan bewegingsactiviteiten of we gaan de rust opzoeken door te boetseren met de kinderen (dit is afhankelijk van de drukte van het dagdeel).

Door middel van het zwaailied wordt er van elkaar afscheid genomen en tot slot worden de deuren geopend voor de ouders.

Op de middag is er een uitbreiding van de vaste rituelen. Bijvoorbeeld op stoeltje staan, namen spel (met namen van het kindje wat naast je zit), bekers ophalen.

Er is dus een vergelijkbare opbouw in het programma maar in de middaggroep is er meer verdieping en uitbreiding van rituelen. Daarnaast is er speciale aandacht voor het VVE-project. In de kring komt een onderdeel van het Piramide-project aan de orde (groepsexploratie). De activiteiten, knutsels en verhaaltjes zijn in de sfeer van het project.

Naast een veilige sfeer en herkenbare dagindeling is alles van de dag afhankelijk; de pedagogisch medewerkers passen zich aan op de kinderen en de omstandigheden. Het kan dus voor komen dat de peuters bij mooi weer lekker buiten gaan spelen en dan de volgende keer alsnog een knutselactiviteit gaan doen.

Hieronder wordt de algemene dagindeling beschreven die voor alle peuteropvanggroepen geldt:

- 8.45: binnenkomst en vrij spel
- 9.15: 2 jarige groep; aan tafel of in de kring om de dag te openen, we zingen het "goedemorgenlied", (goedemorgen aan alle kinderen persoonlijk met naam) en het tellen van de kinderen + dagritmekaarten.
3 jarige groep; in de kring om de dag te openen, we zingen het "goedemorgenlied", (goedemorgen aan alle kinderen persoonlijk met naam) en het tellen van de kinderen, lezen een boekje of doen een kleine activiteit. (VVE thema) + dagritmekaarten en aanwijzen hulpje van de dag.
- 9.30: Handen wassen, fruit eten en drinken. (als de groep het toelaat evt tussendoor een boekje voorlezen)
Plassen en evt verschonen.
- 10.00: *vrij spel+ (gym)
* een knutselactiviteit+
*activiteit in kleine groepjes (VVE thema)
Daarna gezamenlijk opruimen, aankondigen met het "opruimlied"
- 11.30: Handen wassen, tafel dekken en brood eten (een paar kinderen mogen helpen en de rest wacht aan tafel)
- 12.00: afruimen
Toilet en verschonen
- 12.15: naar buiten of op de gang spelen.
(als je met 2 personen op de groep staat kan 1 alvast vegen en afwassen als de ander bij de kinderen is.)
- 12.45: peuters worden opgehaald.
herkenbare afsluiting met een zwaailiedje en dan overdracht aan ouders
aandacht voor ieder individueel kind en ouder
uitwisseling bijzonderheden

Rest opruimen en voorbereiden volgende dag.

Start van het dagdeel	aandacht voor ieder individueel kind en ouder uitwisseling bijzonderheden vrij spel voor de kinderen, ouders mogen vijftien minuten meespelen naar wens
Duur ca drie kwartier	activiteiten vve of vrij spel, binnen dan wel buiten Aandacht voor diversiteit van spel: rustig afgewisseld met actiever spel. Sport en spel afgewisseld met creatief/muziek/toneel (ook open podium). Bij vrij spel wordt aandacht besteed aan het spelen in de verschillende hoeken.
Duur ca 10 minuten	kinderen gaan opruimen met een herkenbaar muziekje
Duur ca half uur	aansluitend gaan de kinderen handen wassen (ranja, water en diksap) ieder kind leert om de beurt te wachten het eetmoment duurt maximaal een half uur fruitmoment wordt gecombineerd met liedjes/spelletjes/verhaaltjes aan tafel, in thema of vanuit VVE-aanbod aansluitend verschoonmoment/kinderen worden begeleid naar de w.c.
Duur ca drie kwartier	activiteiten vve of vrij spel, binnen dan wel buiten Aandacht voor diversiteit van spel: rustig afgewisseld met actiever spel. Sport en spel afgewisseld met creatief/muziek/toneel (ook open podium). Bij vrij spel wordt aandacht besteed aan het spelen in de verschillende hoeken.
Laatste tien minuten Einde dagdeel	kinderen gaan opruimen met een herkenbaar liedje herkenbare afsluiting met een zwaailiedje en dan overdracht aan ouders aandacht voor ieder individueel kind en ouder uitwisseling bijzonderheden

De momenten tussen de vaste dagritme-onderdelen door noemen we de overgangsmomenten. Dit zijn bijvoorbeeld de momenten waarop opgeruimd moet worden, jassen aan gedaan moeten worden om buiten te gaan spelen of waarop de tafel gedekt moet worden.

Ook dit zijn leuke, uitdagende (leer-)momenten voor de kinderen, momenten die voor hen evengoed bij de dag horen. Daarom betrekken wij de kinderen hier zoveel mogelijk actief bij en stemmen wij ons tempo hier op af.

De dagen op het kinderdagverblijf zien er nooit hetzelfde uit. De kinderen zijn onze motor en geven het werk richting. Dat betekent dat we hen de ruimte en de gelegenheid bieden zichzelf te ontwikkelen en te ontplooiën op hun eigen manier, in hun eigen ritme en op hun eigen tempo. Dat kan betekenen dat we soms ietsje later aan tafel gaan. Óf buiten; misschien zelfs wel eens buiten het terrein (na schriftelijk toestemming) eten en drinken.

De kinderen ontdekken zélf allerlei activiteiten en uiteraard bieden wij hen ook activiteiten aan. Om zoveel mogelijk kinderen met al hun verschillende interesses tot hun recht te laten komen, is dat een

zo gevarieerd mogelijk aanbod. Knutselen, zingen, fantasie- en rollenspellen, lezen, muziek maken, rennen, klimmen, kralen rijgen, knuffelen, schootspelletjes; alles kan.

Uw kind hoeft bij ons geen resultaten te halen. Wij vinden het belangrijk dat de kinderen plezier hebben in de dingen die ze doen. We stimuleren uw kind mee te doen aan activiteiten maar verplichten het niets.

Door middel van foto's (die u terug ziet in de documentaties op de wanden, in het ouderportaal van uw kind, op onze Facebookpagina (waarop wij alleen foto's van uw kind plaatsten met uw toestemming). In het ouderportaal of op onze site kunt u een heel goed beeld krijgen van hoe een dagje bij ons er nou zo'n beetje uit kan zien.

De momenten waarop u op het kinderdagverblijf in de aanwezigheid van uw kind bent, draagt u de verantwoordelijkheid hierover. Wilt u het ons, zeker ook tijdens het buitenspelen, laten weten als u met uw kind weggaat? Zo weten we zeker welke kinderen al zijn opgehaald en kunnen we niemand over het hoofd zien.

3.8 Verjaardagen, feesten en rituelen

Verjaardagen (zowel van de kinderen als van de pedagogisch medewerkers) en feesten zoals Sinterklaas, Kerstmis, Carnaval en Pasen laten we niet ongemerkt voorbij gaan, net zo min als het afscheid nemen van de kinderen die verhuizen of naar school gaan. Vieringen en feesten delen het jaar in stukken en maken het, zeker voor de grotere kinderen, overzichtelijk. "Onze baby komt als het Pasen is...".

Verjaardagen en feesten vormen terugkerende rituelen. Rituelen zijn voor jonge kinderen een belangrijk middel om de wereld voorspelbaar te maken. Kinderen kunnen er hierdoor erg van genieten. Ze verheugen zich op wat komen gaat omdat ze uit ervaring al weten wat dat is. Dat geeft hen naast vreugde ook zekerheid en vertrouwen en bevordert het saamhorigheidsgevoel.

De kinderen worden bij het vieren van een verjaardag betrokken. Dit kan zijn door het versieren van een muts of het helpen met het klaarzetten van de verjaardagsstoel. Maar ook bij andere feesten is de inbreng en de hulp van de kinderen essentieel.

Tijdens de verjaardagsviering krijgt het kind een verjaardags-muts en mag het op de speciale verjaardagsstoel zitten. Andere kinderen krijgen muziekinstrumentjes en gaan voor de jarige zingen. Vervolgens mag de jarige de traktatie uitdelen.

Sommige kinderen houden er niet erg van om in het middelpunt van de belangstelling te staan, uitgaand van het idee dat een feest vooral leuk en gezellig moet zijn, wijken wij dan van het programma af.

Natuurlijk mag u altijd bij het feestje van uw kind aanwezig zijn, overleg in dat geval even met de pedagogisch medewerker wat de beste tijd is.

Wij werken niet vanuit een bepaalde geloofsovertuiging. Wij besteden bijvoorbeeld aandacht aan Pasen en Kerstmis vanuit het feit dat het vieren van deze feesten aansluit bij de belevingswereld van de meeste kinderen. Wij proberen aan deze feesten een zodanige invulling te geven dat elk kind er altijd iets in herkent en staan open voor andere(godsdienstige) feesten als dit binnen de belevingswereld van de kinderen past. Zo kan het voorkomen dat er aandacht besteed wordt aan bijvoorbeeld het Suikerfeest en/of Halloween.

Hoeveel tijd wij aan een feest besteden en de manier waarop is afhankelijk van wat er bij de kinderen leeft en wat er bij het leeftijdsniveau past. Wij vinden dat kinderen in de eerste plaats plezier moeten hebben tijdens de viering of het feest.

Voor elke viering op MuzeRijk is er een organisatiecommissie. Deze commissie bepaalt, soms in overleg met onze oudercommissie, hoe het feest eruit gaat zien. Voor elke viering wordt afgesproken welke momenten in gezamenlijkheid binnen heel MuzeRijk gevierd gaan worden, waarbij altijd het belang van het jonge kind voorop staat.

U wordt steeds tijdig op de hoogte gebracht van feesten, soms zullen ook kinderen die normaal niet op de betreffende dag aanwezig zijn, uitgenodigd worden.

Voor de peuteropvanggroepen worden veel activiteiten in overleg met de peuter-ouderwerkgroep georganiseerd. Zij zijn een groep betrokken ouders die een bijdrage leveren aan de verschillende vieringen en ook de jaarafsluiting.

Een keer per jaar vieren wij een feest samen met de ouders en de kinderen; het jaarfeest.

3.9 De inrichting van de ruimte

Het spelmateriaal

De oudste peuters doen al weken niets anders dan rondjes draaien op hun fietsjes. De pedagogisch medewerksters besluiten dat het tijd is voor iets nieuws. De fietsjes blijven binnen en in plaats daarvan zetten ze 2 grote kartonnen dozen neer. Die week hebben de kinderen genoeg aan de dozen: Ze kruipen erin, maken er huisjes van. Niet veel later worden de poppen erbij gehaald en zijn het levensgrote poppenhuizen.

Het spelmateriaal is afgestemd op de lichamelijke, verstandelijke, creatieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen van deze leeftijd en wordt geselecteerd op kwaliteit en veiligheidsnormen. Alle soorten vaardigheden zijn vertegenwoordigd in het spelmateriaal. Speelgoed dat voor meerdere doeleinden geschikt is heeft onze voorkeur. Ook speelgoed dat ruimte laat voor eigen verbeelding en fantasie.

We leren kinderen met zorg omgaan met de verschillende soorten spelmateriaal. Samen met de kinderen spelmateriaal opruimen hoort ook bij de zorg voor het materiaal. Wij bieden als pedagogisch medewerkster de kinderen hiermee structuur en respect voor gezamenlijke bezittingen aan. Kinderen mogen vrij kiezen waar ze mee willen spelen. De meeste materialen staan in open kasten in de groep en kunnen de kinderen zelf pakken. De pedagogisch medewerkster zorgen ervoor dat deze materialen op tijd gewisseld worden.

Knutselmateriaal worden tevoorschijn gehaald door de pedagogisch medewerkster wanneer daar vraag naar is.

Spelmateriaal kan ook uit de natuur komen. Met blaadjes, stokjes en steentjes kunnen kinderen heerlijk spelen, net als met kosteloos materiaal. Ook worden materialen gebruikt op het KDV die in eerste instantie niet voor speldoeleinden gemaakt zijn, maar wel een grote speelwaarde kunnen hebben, bijvoorbeeld kartonnen dozen of doeken. Een voorwaarde is wel dat het materiaal voldoet aan de vastgestelde veiligheidseisen.

Elke groep heeft een ontdekhoek waarin gebruik wordt gemaakt van spelmateriaal en “echt” dagelijks gebruiksmateriaal.

We zullen alleen kwalitatief goed, heel en stevig tweedehands speelgoed van ouders of anderen aannemen. De pedagogisch medewerkster beoordeelt of het speelgoed geschikt is, en geeft ongeschikt speelgoed terug aan de schenker. Bij twijfel raadpleegt zij de manager.

Inrichting van binnen- en buitenruimte

Een goed ingerichte ruimte nodigt kinderen uit tot spelen en ontdekken.

Kinderen doen veel samen, maar hebben soms ook behoefte aan rust en ruimte. De groepsruimte is daarop ingericht.

Er zijn een aantal standaard hoeken, zoals de huishoek, de leeshoek en een bouwhoek. Op elke groep is een ontdekhoek ingericht waar kinderen zelf het materiaal kunnen ontdekken door ermee te spelen. Alle hoeken worden telkens aangepast aan het thema.

De hoeken zijn herkenbaar voor de kinderen, zodat zij zelf gemakkelijk een keuze kunnen maken in spelvorm. Materiaal en de hoeken zijn visueel vormgegeven d.m.v. foto's.

Elke groep heeft naast gesloten kasten ook open kasten waaruit kinderen zelf een spelkeuze kunnen maken. Er is een speelmat en een speciale hoek voor baby's met een spiegel, zodat de allerkleinsten zich kunnen ontwikkelen in rust en met ruimte om te observeren.

De inrichting van de Troubadour en Musketier is gericht op de 0-4 jarigen. De ruimte van de peuteropvang is volledig ingericht op de 2- en 3-jarigen.

De pedagogisch medewerkers zorgen voor een evenwichtige inrichting. Het is gezellig en warm, met werkjes van de kinderen aan de muur. Tegelijkertijd zorgen zij met de inrichting van de ruimte er ook voor dat kinderen niet overprikkeld raken. Door een gedeelde verschoonruimte is er de mogelijkheid tot ontdekken bij de burens voor kinderen, maar met dichte deuren is er rust te creëren.

De buitenruimten zijn zo ingericht dat er een uitdagende ruimte voor kinderen ontstaat. Er is een grasmat, een zandbak en er zijn speeltoestellen. Er is een 0-6 plein waar kinderen elkaar ontmoeten, maar waar wel geldt dat men rekening houdt met het jongste kind dat buiten is. Er is een aparte babyhoek zodat ook de jongste kinderen zich veilig kunnen ontwikkelen. Er kan onder begeleiding ook van de andere pleinen gebruik worden gemaakt.

Pedagogisch medewerkers zorgen voor verrassende elementen in de spel-mogelijkheden buiten. Dat kan zijn met het aanbieden van spelmateriaal, maar ook door het aanbieden van (bewegings-)activiteiten.

Sportcoach

Ook de sportcoach verzorgt wekelijks op wisselende dagen een beweegaanbod voor de peuters en maakt gebruik van materialen in de speelzaal of buiten. Het sportaanbod wordt verzorgd door Kicks, een samenwerkingsverband vanuit de gemeente Uden.

Diversiteit onder kinderen

Pedagogisch medewerker Karel krijgt er op een gegeven moment genoeg van dat hij altijd maar moet voetballen en ravotten met de jongens. Hij heeft veel meer belangstellingen.

Daarom spreekt hij met zijn collega's af dat hij de komende week activiteiten binnen gaat doen. Een van de andere pedagogisch medewerkers neemt zijn taak buiten over en gaat met de kinderen voetballen of andere balspelen doen.

Karel gaat met een groepje kinderen kralenkettingen maken. De jongens komen na het voetballen kijken. 'Waarom kom je niet buiten Karel?' Karel antwoordt: 'Ik vind het ook hartstikke leuk om kettingen te maken. Jullie mogen ook best komen meedoen.'

Twee jongens voegen zich bij het groepje. De andere druipen af, zij vinden kettingen maken 'voor meisjes'.

De volgende keer zien ze Karel in de poppenhoek bezig met de jongste kinderen. Hij speelt met ze mee en heeft er veel plezier in. Kennelijk kunnen mannen ook met dingen 'voor meisjes' spelen.

De volgende keer als Karel aan tafel gaat knutselen, doen er meer jongens mee.

Karel heeft hun stereotiepe beeld van jongensactiviteiten doorbroken.

Uit onderzoek is gebleken dat jongens en meisjes vanuit aanleg en geslacht verschillend zijn en de omgeving en opvoeding heeft een belangrijke invloed op de verdere ontwikkeling van de genderdiversiteit van kinderen.

De pedagogisch medewerkers zijn zich bewust van de diversiteit in gender en de gedragingen en belevingen daarbij. Dit maakt een groep gevarieerd en levendig.

De pedagogisch medewerker wordt geboeid door de leuke verschillen van diversiteit en zien bepaald gedrag dan niet als probleem maar als uitdaging.

Een positieve, ondersteunende benadering voor alle kinderen vinden we daarbij belangrijk.

Bij de dagopvang zorgen we dan ook voor een speelleeromgeving die mogelijkheden biedt zodat kinderen zich kunnen ontwikkelen.

We streven er naar de fysieke omgeving niet alleen in te richten voor rustig spel maar ook ruimte te creëren voor beweging.

Zo komen we tegemoet aan de bewegingsdrang van kinderen, en dan met name van jongens.

Ook in het dagritme houden we hier rekening mee door rustig en actief spel gevarieerd aan te bieden, waarin zowel meisjes als jongens kunnen spelen met kinderen van hun eigen en de andere sekse.

Tips voor de pedagogisch medewerker voor het omgaan met genderdiversiteit;

- Kijk naar de boodschap van het kind en stel vervolgens grenzen aan het gedrag, waarbinnen een kind veilig en sociaal kan opgroeien. Ben je daarbij bewust dat jongens en meisjes dus niet hetzelfde zijn.
- Zorg voor een positieve, ondersteunende benadering voor alle kinderen. Wanneer kinderen telkens gecorrigeerd of afgekeurd worden, worden ze ervan onthouden om een positieve identiteit te ontwikkelen.
- Biedt veiligheid. Onrustige kinderen kunnen zich veilig voelen wanneer ze bij je in de buurt zijn, denk hierbij aan bijvoorbeeld baby's.
- Isoleer prikkels door niet alles tegelijk aan te bieden, dus geen volle box met veel kleuren en verschillen materialen en geluiden. Kinderen kunnen zich hierdoor onrustig voelen.
- Geef kinderen, en met name jongens, de ruimte en mogelijkheid hun bewegingsdrang te kunnen uiten door het aanbieden van activiteiten en stoei- en competitief spel.
- Help kinderen, en met name meisjes, angst in riskante situaties te relativiseren en moedig aan om vol te houden.
- Zorg voor spelmateriaal voor jongens. Jongens hebben een voorkeur voor hard en ruw materiaal en materiaal dat kan bewegen. Ze spelen graag met nieuwe dingen en gebruiken daarbij veel ruimte voor spel. Het spel van jongens is manipulerend en ze stoeien graag. Jongens richten zich vooral op voorwerpen en kunnen al jong geboeid zijn door het ontwerp van een object.
- Zorg voor spelmateriaal voor meisjes. Meisjes spelen liever met bekend speelgoed en gebruiken beperkte ruimte. Rollenspel is kenmerkend voor meisjes. Ze gebruiken daarbij objecten en geven ze een functie.
- Er zijn natuurlijk altijd uitzonderingen; kinderen zijn niet zwart/ wit in een hokje te plaatsen.

3.10 Activiteitenaanbod op alle ontwikkelingsgebieden:

3.10a -lichamelijke en motorische ontwikkeling

Lisa, negen maanden, heeft iets nieuws ontdekt: ze trekt zich op aan de spijlen van de box. Dan wordt ze moe: ze zet het op een huilen. Ze durft niet te gaan zitten. Karin, de pedagogisch medewerkster, troost haar en helpt haar te gaan zitten. 5 Minuten later herhaalt Lisa het trucje nog eens, en nog

eens. Het wordt een drukke dag voor Karin... Bij het ophalen delen Karin en Lisa's moeder het plezier van een kind dat zo graag wil, maar het net nog niet kan.

Ook de lichamelijke ontwikkeling is een proces waarin kinderen iets pas kunnen doen zodra ze er aan toe zijn. Hoe dat proces zich ontwikkelt en in welke tijdsduur, kan sterk per kind verschillen. Het is een proces waar we goed zicht op hebben want elke stap laat zich duidelijk zien.

Van belang is dat een kind zich niet onderschat of overschat.

De enige manier om een kind te helpen zichzelf goed te leren inschatten is door geduldig en niet bezorgd of angstig, als vangnet aanwezig te zijn bij alles wat het kind aandurft.

Een uitdagende omgeving stimuleert het verleggen van grenzen. Dat werkt niet voor elk kind hetzelfde. Een zichzelf overschattend en impulsief kind kan beter een omgeving hebben waarin niet teveel prikkels tegelijk zijn. Een zichzelf onderschattend kind, dat eerst graag toekijkt en in alle rust oefent, kan soms licht aangespoord worden, zonder druk uit te oefenen.

Speelgoed om de grove motoriek te stimuleren is op alle locaties aanwezig. Hierbij valt te denken aan een glijbaan, fietsen, ballen, evenwichtsspeelgoed, steppen. Er is speelgoed bij wat binnen/buiten gebruikt kan worden. Zo stimuleren we de grove motoriek ook door o.a. met de kinderen te dansen, balspelletjes en evenwichtsspelletjes te doen.

Wij bieden de kinderen activiteiten aan waarmee ze de fijne motoriek kunnen ontwikkelen en daarmee ook hun technische vaardigheden. Dit kan zijn knutselen, spelen met constructiemateriaal, puzzelen maar ook het smeren van een boterham of het losmaken van een knoop hoort hierbij. Voor de oudste peuters wordt ook weleens materiaal van de BSO of school gehaald of we laten deze peuters mee spelen met de jongste kinderen van de BSO of van school. Er is dan sprake van een samenwerking binnen MuzeRijk.

In principe gaan we minstens een keer per dag naar buiten met de kinderen. Ook de baby's gaan, wanneer ze niet slapen, minstens een keer per dag mee naar buiten. De buitenspeelplaats (de omheining, de beplanting, de speeltoestellen) voldoet aan de vastgestelde veiligheidsnormen en er wordt een logboek bijgehouden. In verband met de veiligheid pakken de kinderen niet zonder pedagogisch medewerkster het buitenspeelgoed.

Zintuiglijke ontwikkeling

Met de zintuigen kun je ervaren en kinderen leren in eerste instantie door ervaring. Het stimuleren van het gebruik en de ontwikkeling van de zintuigen neemt bij ons een belangrijke plaats in. We werken regelmatig met thema's op zintuiglijk gebied. In spelactiviteiten wordt volop gebruik gemaakt van geluiden, beelden, smaken, geuren en aanraking. We geven de kinderen de ruimte om te experimenteren binnen de normen van de veiligheid.

3.10b -verstandelijk en cognitieve ontwikkeling

De cognitieve ontwikkeling is het leren denken. Denken is meer dan alleen redeneren en het oplossen van problemen. Het gaat ook om het verwerken van allerlei informatie die via de zintuigen binnenkomt. Denken begint met doen, met handelen, met het onderzoeken van en experimenteren met allerlei voorwerpen en materialen. Kinderen onderzoeken daarbij ook hoe andere kinderen en pedagogisch medewerkers reageren op hun activiteit. Van de reacties van anderen leren ze bijvoorbeeld wat wel en niet kan, wat wel en niet mag, dat je iets moet kunnen delen, dat je soms op je beurt moet wachten, dat alles een oorzaak heeft en een gevolg.

Een jong kind leert verbanden te leggen tussen voorwerpen, gebeurtenissen en symbolen. De ontwikkeling van de taal heeft invloed op het denken. Taal is namelijk een hulpmiddel bij het ordenen en betekenis geven aan ervaringen. Bij peuters loopt het denken vaak vooruit op de taal.

Wij stimuleren de cognitieve ontwikkeling door een rijke speelomgeving te creëren zodat kinderen al handelend ervaringen opdoen. Daarnaast gaan de pedagogisch medewerkers in gesprek met de kinderen, zodat ze hun handelen en ervaringen ook onder woorden leren te brengen.

3.10c -sociaal emotionele ontwikkeling

Naomi heeft in de verkleedhoek een prachtige witte prinsessenjurk gevonden. Ze begint dansbewegingen te maken. Tristan, ook in verkleedkleren, doet mee. Cathy, pedagogisch medewerkster, zet hun lievelingsmuziek op. In een oogwenk dansen bijna alle kinderen met Naomi, Tristan en Cathy mee.

Binnen de sociaal-emotionele ontwikkeling zijn er een aantal aspecten die zich niet eerder laten stimuleren dan op het moment dat het kind er daadwerkelijk aan toe is. Een goed voorbeeld is de ontwikkeling van het geweten. Een kind van nog geen twee jaar dat een huilende baby aait, bootst gedrag na. Van echte inleving is nog geen sprake omdat het kind nog volop bezig is zijn eigen ik te ontdekken. Een kind van nog geen twee jaar dat bijt kan zich om dezelfde reden ook nog niet inleven. Het kind is op die leeftijd in de ik fase en experimenteert gewoon met ervaringen. Voordat het geweten ontwikkelt is, moeten er eerst een aantal processtappen gezet zijn. Dat proces kan qua tijdsduur per kind sterk verschillen.

Wat we wel kunnen doen is de omstandigheden zo gunstig mogelijk maken. Een uitermate belangrijke omstandigheid voor een gunstig sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind is zelfvertrouwen/ eigenwaarde.

Jonge kinderen die in de groepsofvang komen zien allerlei dingen gebeuren en maken, vooral in sociaal opzicht, soms deel uit van gebeurtenissen waar ze qua ontwikkeling nog niet veel mee kunnen. Door de persoonlijke ontwikkeling van kinderen goed in te schatten, hoever ze zijn op sociaal-emotioneel gebied, kunnen we ze veiligheid bieden.

We geven de kinderen grenzen aan die passen bij de fase van hun sociaal-emotionele ontwikkeling. In het algemeen kan gezegd worden dat de ontwikkeling tot vier jaar zich meer afspeelt rond het emotionele dan rond het sociale deel van de ontwikkeling. Jonge kinderen begrijpen meer van lichaamstaal dan van gesproken taal.

Er zijn een aantal richtlijnen die we volgen bij het aangeven van grenzen;

- We zijn als pedagogisch medewerkster eerlijk en echt. We spreken in de ik-vorm. Eigen irritaties en ervaringen leggen we niet bij het kind neer. Om duidelijkheid te geven komen onze taal en lichaamstaal overeen.
- We passen ons verbaal aan bij de ontwikkeling van het kind.
- Bij het stellen van grenzen worden nooit angst- of schuldgevoelens meegegeven aan het kind.
- Bij het stellen van grenzen laten we kinderen een uitweg zien, door ze een andere activiteit aan te bieden met hetzelfde doel. Zo kan boosheid ook worden ontladen door op een trommel te slaan.
- Soms halen we een kind weg uit een situatie die teveel prikkelt.
- We zijn consequent, dat geeft rust en veiligheid. Kinderen kunnen zich veilig concentreren op hun spel omdat de grenzen die aan hen en aan de andere kinderen zijn gesteld, zijn gewaarborgd.

Baby's en peuters zijn gevoelig voor emoties. Zij kunnen emoties nog niet altijd verwoorden en ook nog niet altijd scheiden wat van henzelf is en wat van een ander.

We leren kinderen dat emoties komen en gaan, dat emoties erbij horen.

We reiken de kinderen middelen aan om de emotie de ruimte te geven die hij nodig heeft, bijvoorbeeld door hen buiten te laten spelen, bewegen, schilderen, etc. Door emoties te benoemen als iets heel gewoons in het bijzijn van andere kinderen, leren kinderen wat bij hen hoort en wat bij het andere kind. Wanneer een pedagogisch medewerkster boos is op het gedrag van het kind in de groep dan benoemt ze dat en ze meldt wanneer het weer over is.

Pedagogisch medewerkers zijn zich, tijdens hun handelen, bewust van hun eigen emoties. Als pedagogisch medewerkster tonen wij op de werkvloer onze professionaliteit en proberen onze eigen onrust thuis te laten of buiten het werk te ontladen.

We begeleiden conflicten tussen jonge kinderen totdat we er nagenoeg zeker van zijn dat de kinderen de vaardigheden bezitten conflicten zelf op te lossen. Van een conflict leren kinderen over hun eigen verwachtingen en over die van een ander.

We stimuleren 'samen spelen, samen delen'. Samen spelen is vaak 'om de beurt'. We schenken hier veel aandacht aan. Het is goed voor een kind om te weten dat het ook aan de beurt komt. Door een begin te maken met gezelschapsspelletjes leren we kinderen om te gaan met winnen en verliezen.

Wanneer er ingrijpende dingen gebeuren in het leven van een kind zoals bijvoorbeeld het overlijden van een familielid, dan geven we deze kinderen de ruimte en de gelegenheid om zich te uiten. Door goed te luisteren maar ook door non-verbale aandacht laten we merken dat we er voor hem of haar zijn.

In het geval van scheiding van ouders tonen de pedagogisch medewerkster in het contact met de ouders geen oordelen of partijdigheid.

Gedrag moet af en toe worden gecorrigeerd. Dat doen we op een manier die binnen de belevingswereld van het kind past en er wordt rekening gehouden met het ontwikkelingsniveau van het kind. Elke situatie vraagt een eigen aanpak. Uitleg is belangrijk om te zorgen dat het kind de regels begrijpt. Uiteraard is het van essentieel belang dat dit corrigeren gebeurd vanuit een positieve grond /werkhouding.

Mogelijkheden voor corrigeren, straffen en belonen zijn bijvoorbeeld het gewenste gedrag te stimuleren en te complimenteren. Ook door het kind tijdig af te leiden kan het ongewenst gedrag vaak voorkomen worden.

Als kinderen na enkele waarschuwingen niet luisteren dan kan het kind door de pedagogisch medewerkster ook even apart gezet worden. Dit gebeurt bij voorkeur in dezelfde ruimte. Indien dit niet mogelijk is blijft het kind altijd onder begeleiding. Soms is het goed om kinderen de keuze te geven, dit om het kind te helpen in het oplossen van emoties.

Wanneer kinderen wat ouder zijn proberen we de kinderen zelf te laten vertellen wat er mis is gegaan.

In sommige gevallen zijn we van mening dat het beter is niet in te grijpen. Dat kan bijvoorbeeld zijn in situaties waarvan wij vinden dat het beter is als kinderen zelf een oplossing zoeken.

Zelfvertrouwen / eigenwaarde

Het is voor het gevoel van eigenwaarde van een kind zeer belangrijk dat het voelt dat het "er mag zijn". Zodra een kind ervaart dat het prima is zoals het is en dat het niet gaat om wat het (al) kan of hoe het zich gedraagt, zijn we op de goede weg.

Enkele verschillen die we tegen kunnen komen in wie het kind is en wat het kind meebrengt;

- Kinderen kunnen heftige en minder heftige emoties hebben.
- Kinderen zijn impulsief en voorzichtig.

- Kinderen hebben aanleg om iets specifiek vlot te leren en moeten om andere dingen te leren soms meer moeite doen.
- Kinderen brengen een hoop ervaring en voorbeeldgedrag mee uit allerlei omstandigheden die we niet kennen.
- Kinderen bevinden zich in een bepaalde fase in hun ontwikkelingsproces en die fase kan korter of langer duren.

Veiligheid geeft vertrouwen en dat is weer een gunstige omstandigheid om zelfvertrouwen en een goed gevoel van eigenwaarde te ontwikkelen.

Ontwikkeling van de zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid betekent dat het kind in staat is om voor zichzelf te zorgen, zonder dat het daarbij afhankelijk is van de hulp van anderen.

Het is een belangrijk ontwikkelingsaspect : het kind leert namelijk groot te worden en groot te zijn.

De wijze waarop een kind de zelfredzaamheid ontwikkelt hangt samen met zijn karakter en de ondersteuning die het daarbij krijgt van de volwassene. Overbezorgdheid en verwennen houden de ontwikkeling tegen. Het kind leert dan niet zelfstandig te worden. Het kind teveel dingen zelf laten doen kan daarentegen averechts werken. Het gaat steeds om een juiste balans tussen hulp bieden enerzijds, en vertrouwen in wat het kind op eigen kracht kan anderzijds.

Signalen van zelfredzaamheid;

- Het kind wil zelf leren eten en drinken en zelf aan –en uitkleden
- Het kind wil zindelijk worden.
- Het kind ontwikkelt het vermogen om duidelijk aan te geven wat hij wil en te begrijpen wat anderen van hem verwachten.
- Het kind wil zelf problemen oplossen en daagt zichzelf uit.

Creatieve ontwikkeling

Als je gebruik maakt van je creativiteit zie je meerdere oplossingen voor hetzelfde probleem. Tevens prikkelt dit kinderen om zelf na te laten denken.

Voor een creatieve ontwikkeling is het belangrijk dat er volop mogelijkheden zijn voor het experiment en dat er plezier is in het spel en er geen voorwaarden of eindresultaat aan verbonden zijn. Dit proces kunnen we ook niet sturen of versnellen, we kunnen alleen de omstandigheden zo gunstig mogelijk maken. Creativiteit wordt vaak gekoppeld aan knutselen maar kan veel breder zijn. We geven de kinderen alle ruimte om te experimenteren met verf, klei, kleurpotloden, papier, materiaal uit de natuur en andere materialen. Maar onder creativiteit valt dus ook het experimenteren met muziekinstrumentjes, je stem, verkleedkleden, poppenkastpoppen, proeven, ruiken, dans en drama.

Soms zijn er ook activiteiten die minder met creativiteit te maken hebben, zoals het maken van een kleurplaat. We zijn dan bezig met de ontwikkeling van de fijne motoriek en niet met de ontwikkeling van de creativiteit. We gaan hier bewust mee om.

Er zijn kinderen die meer behoefte hebben aan creativiteit. We komen hieraan tegemoet door hun extra materialen aan te bieden.

3.10d -taalontwikkeling

Thomas: “Kijk eens wat ik heb gemaakt, zie wat ik heb gemaakt! Een supersnel vliegtuig!” Marloes, pedagogisch medewerkster, kijkt op en ziet het enthousiasme van Thomas. “Wauw Thomas, wat een mooi vliegtuig heb jij gemaakt! Laat maar eens zien aan iedereen. Kijk eens, dit vliegtuig heeft Thomas gemaakt! Zie je David? Deze heeft Thomas gemaakt.”

Taalontwikkeling begint al bij de geboorte. Bij het verzorgen en omgaan met de baby's maken we al veel gebruik van de taal door te benoemen wat we doen en ook voor ze te zingen.

We vertellen ook tegen de dreumesen en peuters wat we doen. Woorden worden zo vanzelf gevuld met gevoel en betekenis. Liedjes worden ondersteund met gebaren. Met vaste regelmaat worden er prentenboeken voor gelezen en verhalen verteld.

Belangrijk is dat taal geassocieerd wordt met positieve aandacht. We zorgen ervoor dat wat we zeggen de aandacht trekt van het kind, door het de moeite waard te maken om naar te luisteren, qua toon en inhoud. De VVE methode Piramide is hierbij een nuttig instrument.

We vinden het belangrijk als anderstalige kinderen de Nederlandse taal leren kennen. We lezen hen voor en herhalen uitdrukkingen en woordjes voor hen. In een sociale activiteit met andere kinderen vragen en helpen we het kind Nederlands te spreken.

Zowel voor kinderen met een taalachterstand als anderstalige kinderen is het extra belangrijk dat onze lichaamstaal overeenkomt met wat we vertellen. We hebben extra aandacht voor kinderen die dit nodig hebben op taalgebied.

4. Pedagogisch vakmanschap

Wij werken met vakmensen met een gedeelde passie. De werkwijze is gericht op de ontwikkeling van kinderen maar ook op die van zichzelf en hun team. Iedere collega heeft andere kwaliteiten en ervaringen. Deze worden binnen het team benut en vormen een inspiratiebron voor collega's. De diversiteit in het team maakt dat medewerkers van elkaar kunnen leren. Want net als de kinderen, moeten ook zij soms juist iets doen om andere talenten te ontwikkelen.

4.1 TALENT

Bij Kanteel werken we met TALENT*. Hiermee bedoelen we de vaardigheden die pedagogisch medewerkers gebruiken om professioneel en positief bij te dragen aan de ontwikkeling van ieder kind. (*'TALENT' is afgeleid van de interactievaardigheden zoals door het NCKO onderzocht en geadviseerd.)

T Talent ontwikkelen van ieder kind

Onze pedagogisch medewerkers weten in welke ontwikkelingsfase een kind zich bevindt. Ze volgen structureel ieder kind in zijn ontwikkeling en sluiten aan bij de behoeftes en interesses van het kind. Ze scheppen de juiste omstandigheden waardoor kinderen de volgende stap in hun ontwikkeling kunnen zetten. Zij werken actief aan de talentontwikkeling van ieder kind. Er is daarom iedere dag voor ieder kind weer iets te beleven en te leren bij Kanteel.

Ook als kinderen hier extra steun bij nodig hebben, dan kunnen wij kinderen dit bieden. Hiervoor werken wij op een aantal locaties met een voor- en vroegschoolse educatieprogramma. (VVE).

A Autonomie respecteren

Kinderen hebben een innerlijke drang om de wereld te leren kennen en te begrijpen. In deze ontdekkingstocht laten kinderen al heel jong een eigen wil en eigen karakter zien. Doordat wij dat erkennen en stimuleren bouwt een kind zelfvertrouwen op en een positief gevoel over zichzelf. Wij respecteren de eigen oplossingen en ideeën van kinderen. Hoe ouder een kind wordt, hoe meer het zelf zal willen en kunnen doen. Wij geven kinderen hiervoor de mogelijkheid en de ruimte.

In ons werk staat daarom kinderopparticipatie centraal. Hiermee willen wij de autonomie van kinderen actief stimuleren door ze uit te nodigen om mee te denken, zelf beslissingen te nemen, dingen uit te proberen en problemen op te lossen. Bij kinderopparticipatie gaat het niet om eenrichtingsverkeer, maar om een wisselwerking tussen de kinderen onderling en de pedagogisch medewerkers.

L leiding geven en structuur bieden

Vrijheid en structuur hangen nauw met elkaar samen. Kinderen de vrijheid geven in het maken van eigen keuzes werkt het beste in een omgeving waar regelmaat en structuur aangebracht zijn en waar grenzen worden gesteld. Dit draagt bij aan het gevoel van veiligheid en welbevinden van een kind. Onze pedagogisch medewerkers zijn zich bewust van de belangrijke rol die ze hebben in het bieden van deze veiligheid. Zij helpen kinderen om hun gedrag te sturen en leren hen de regels te begrijpen en zich hieraan te houden. Deel uitmaken van een stabiele groep met vaste pedagogisch medewerkers en het aanbieden van een programma met een dagritme en regelmaat geeft kinderen houvast en gevoel van veiligheid, zij weten wat hen te wachten staat. Want waar je je veilig voelt kom je tot ontwikkeling.

E Emotioneel Steunen

Emotionele steun van een volwassene zorgt ervoor dat kinderen op verkenning gaan en zich ontwikkelen. Hiervan zijn onze medewerkers zich altijd bewust. De pedagogisch professionals op de groepen hebben oog voor kinderen. Door goed te kijken naar een kind en door te proberen te begrijpen wat het bedoelt, kan de medewerker op de juiste manier op een kind reageren. Het creëren van een emotioneel veilige plek staat centraal in ons dagelijks werk. Als een kind ontspannen is, openstaat voor de wereld en goed in zijn vel zit, dan komt het tot optimale groei. Het is onze taak om hier zorg voor te dragen.

N Naast elkaar en samen leren spelen

Kinderen uiten zich vanaf hun geboorte als sociale wezens. Door ervaringen te delen met andere kinderen en volwassenen, door samen dingen te doen en door de communicatie die daarmee gepaard gaat geven kinderen betekenis aan hun ervaringen. Een groep op een kinderdagverblijf is een unieke leerplek voor kinderen. Zij doen hierbij positieve en negatieve ervaringen op. Als pedagogisch medewerker heb je door je manier van ondersteunen en begeleiden veel invloed op de manier waarop interacties tussen kinderen verlopen. Door zelf positieve interacties met kinderen aan te gaan, bevorder je ook positieve interacties tussen kinderen onderling. De pedagogisch medewerkers zoeken altijd naar een goede balans tussen het kind als individu en de groep, tussen samen en alleen. Maar ook tussen jongste en oudste kind in een groep.

T Taal is de basis

Communicatie, verbaal en non-verbaal, vormt de basis van het werk van de pedagogisch medewerker op de groep. Alles is communicatie: een baby die je met een pruillip aankijkt, een peuter die aan je hand trekt of een schoolkind dat je van alles wil vertellen.

Voor kinderen is taal dé manier om de wereld beter te leren kennen. Door met kinderen te praten leren zij de taal kennen en gebruiken. Pedagogisch medewerkers benoemen wat er gebeurt en bereiden kinderen voor op situaties, leggen deze uit en helpen kinderen gedachten en gevoelens te verwoorden. Wij vinden communicatie de belangrijkste basis voor alle ontwikkeling.

Deze vaardigheden zal u terugzien in het kinderdagverblijf en wanneer u dit werkplan leest, leest u hoe deze ingezet worden tijdens het werken op de groep.

Onze pedagogische medewerkers....

- Snappen maar al te goed dat u er, wanneer u uw kind naar ons brengt, van overtuigd wil zijn dat het daar in goede handen is. Veel teamleden zijn zelf ook ouder. Als geen ander begrijpen zij hoe belangrijk het is dat u uw kind in **vertrouwen** bij ons achter kan laten.
- hanteren het **pedagogisch werkplan** om het pedagogisch handelen te toetsen, verder te ontwikkelen, te bespreken en te evalueren. Ook tijdens team-en locatieoverleggen is het

werkplan de basis. Daarnaast wordt het werkplan gebruikt om beginnende pedagogisch medewerkers en stagiaires een handvat te bieden bij het inwerken in ons kinderdagverblijf.

- hebben een **Verklaring Omtrent Gedrag**. Een VOG toont aan dat hun gedrag in het verleden geen bezwaar is voor het werken met kinderen. Ze staan bovendien geregistreerd in het Personenregister Kinderopvang.
- hebben minimaal een **opleiding conform de CAO** Kinderopvang eisen.
- doen voortdurend aan deskundigheidsbevordering.
- volgen **verplichte cursussen en trainingen** (bijv. Bedrijfs hulpsverlening (BHV), , de cursus Kinder-EHBO.
- Kunnen een paar keer per jaar het **Kanteel café** bezoeken, een informatieve en informele avond voor alle medewerkers van Kanteel en opgebouwd rond een bepaald thema.
- worden door VIB, **Video Interactie Begeleiding**, ondersteund in hun werk. Dit is een instrument om de kwaliteit en de professionaliteit van de pedagogisch medewerkers te verbeteren. Een speciaal opgeleide video-interactie-begeleider maakt korte video-opnames van een pedagogisch medewerkster terwijl zij aan het werk is. Nadat de opnames zijn gemaakt, vindt er een reflectiegesprek plaats. De beelden worden stilgezet of herhaald zodat de (non-) verbale communicatie tussen pedagogisch medewerkster en kind(eren) goed zichtbaar wordt. De VIB-er zoekt in op de geslaagde momenten: mensen leren immers vooral van hun succeservaringen. Door terug te kijken naar de beelden kunnen de pedagogisch medewerksters de succesvolle interactiemomenten herkennen en daarna uitbouwen.
- Worden tijdens het werken op de groep ondersteund door een **pedagogisch coach**.
- Hebben allemaal de **TOA taaltoets** afgelegd of gaan dat binnenkort doen.
- houden zichzelf via **vakbladen en websites** op de hoogte van de actualiteiten.
- voeren **jaarlijks een gesprek met de locatiemanager** aan de hand van hun competenties en hoe deze zich verhouden met de door Kanteel gehanteerde eigen gedragscode voor personeel en de beroepscode (van de FNV voor de sector Kinderopvang). **werken**, om iedereen goed tot haar recht te laten komen en om ieders kwaliteiten zo goed mogelijk te benutten **zeer nauw samen**. Dit gebeurt intern, binnen de eigen groep, maar ook daarbuiten. Binnen de groep worden de taken goed verdeeld en vindt veel overleg plaats. Er wordt een schriftelijke overdracht gedaan aan directe collega's om elkaar op de hoogte te houden van belangrijke zaken omtrent kinderen en organisatie.
- werken samen bij o.a. het **organiseren** van ouderavonden, festiviteiten en activiteiten voor de kinderen.
- voeren elke zes weken een **teamoverleg** waarbij alle collega's van de betreffende groep en de locatiemanager aanwezig zijn. Hier worden zaken als samenwerking, VVE, activiteiten, inrichting maar ook het wel en wee van de kinderen besproken.
- Nemen (een maal per acht weken) deel aan de **locatievergaderingen**. Hierbij is van elke groep een medewerkster aanwezig. Hier worden algemene, overkoepelende en beleidszaken besproken.
- Kunnen terug vallen op twee interne **vertrouwenspersonen** t.a.v. seksuele intimidatie, discriminatie, agressie, geweld en grensoverschrijdend gedrag.
- zorgen met elkaar en binnen alle geledingen van Kanteel voor een **open aanspreekcultuur**.
- Gebruiken de **werkinstructies, protocollen en processen zoals beschreven in het Kanteel handboek**.
- Begeleiden met enige regelmaat **stagiaires en/of vrijwilligers via MuzePalet**. Het doel is tweeledig, enerzijds willen wij uitdragen hoe leuk, zinvol en verrijkend het werken met jonge kinderen is, anderzijds kunnen wij de kinderen hierdoor extra aandacht geven. Er zijn immers extra ogen, oren en handen, extra mogelijkheden en kansen op de groep. Deze leerlingen en stagiaires worden door de beroepskrachten begeleid en zijn in eerste instantie boventallig op de groepen aanwezig. Gaandeweg hun stage bereiken zij een punt waarop het voor hen ook

mogelijk is om “gewoon” (dus niet boventallig) op de groep ingezet te worden. Vanaf dat moment mogen zij gaan invallen op de eigen (en later ook op een andere) groep.

- zijn niet in dienst van een bepaalde groep maar van Kanteel. Zij werken uiteraard wél op een vaste locatie en op “hun” stamgroep.
- Werken flexibel en springen waar mogelijk voor elkaar in.
- Willen, samen met de kinderen, samen met u maar ook samen met onze vrijwilligers en stagiaires, de inval(st)ers en alle mensen om hen heen **het leukste, beste en gezelligste kinderdagverblijf** vormen!
- Vormen tezamen een zeer deskundig en enthousiast team. Team Troubadour: Susan Biemans, Angélique Hoeks, Monique Busselaar, Michelle van Gulick. Team Rommelpot ma/do: Marijke Rooijendijk en Monique Jansen. Team Rommelpot di/vr: Ria Poulussen en Monique Jansen (ochtenden)/Lies van Geijn (middagen). Team Rommelpot VVE woensdag: Marijke Rooijendijk en Monique Jansen.

Inzet beroepskrachten in opleiding/stagiaires

Kanteel Kinderopvang heeft als neven doel een functie als opleidingsinstituut: leerplaats voor de beroepspraktijkvorming (B.P.V.).

Door middel van een gedeelde visie de inhoud en kwaliteit van het product kinderopvang in al zijn facetten (mensen, kennis, kunde) continu ontwikkelen en verbeteren door te beginnen met de student en deze binnen de organisatie een goede start voor een toekomstige loopbaan te bieden.

Kanteel kinderopvang voelt zich mede verantwoordelijk voor de educatie van toekomstige beroepsbeoefenaars. Daarom bieden wij BPV-plaatsen aan studenten van diverse opleidingen. Bij Kanteel willen we graag investeren in het TALENT van de toekomst daarom werken we op alle locaties met studenten van verschillende opleidingen.

Door het aanbieden van stageplaatsen:

- Werken wij daadwerkelijk mee aan het opleiden van toekomstige beroepsbeoefenaars.
- Kunnen wij onze kennis overdragen.
- Leggen wij contacten met de beroepsopleidingen.
- Blijven we op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen.
- Vergroten we de bekendheid van onze organisatie.
- Verwerven we nieuwe medewerkers.
- Krijgen we een frisse kijk op vanzelfsprekendheden.
- Kunnen we beoordelen welke beroepsopleiding het beste aansluit bij bepaalde functies.

Een goed leerklimaat draagt ertoe bij dat de werkomgeving een leeromgeving wordt. De student is tijdens de werkuitvoering bezig met werken en leren tegelijk (werkomgeving). In deze omgeving doet de student ervaringen op en dat maakt de werkomgeving tot een leeromgeving. Dit betekent dat van alledaagse handelingen en situaties, leersituaties gemaakt worden.

De werkbegeleider zorgt ervoor dat de werkomgeving ook een leeromgeving kan zijn zodat de student kan groeien in het leerproces. De houding, de begeleidingsstijl en het vermogen tot organiseren van de werkbegeleider spelen hierbij een belangrijke rol.

De opleidingscoördinator/praktijkopleider begeleidt in samenwerking met de werkbegeleider de student planmatig binnen het Competentie Gericht Onderwijs.

De afspraken zoals geformuleerd in het stageboek rondom opdrachten, gesprekken, verslagen etc. zijn leidend binnen dit proces.

De werkbegeleider en de student nemen deel aan intervisiebijeenkomsten en interne trainingen.

Kanteel kinderopvang voelt zich medeverantwoordelijk voor de educatie van toekomstige beroepsbeoefenaren. Daarom bieden wij BPV-plaatsen aan studenten van diverse opleidingen.

Taken en werkzaamheden van pedagogisch werker in opleiding niveau 3/4

De pedagogisch werker biedt dagelijkse opvang, ondersteuning en ontwikkelingsmogelijkheden aan kinderen en jongeren van 0 tot en met 13 jaar. Over het algemeen zijn dit kinderen zonder specifieke begeleidingsvraag. Voor een exacte beschrijving van de kerntaken, werkprocessen en competenties die horen bij de opleiding(en) wordt verwezen naar het kwalificatiedossier en de stageboeken van de betreffende opleidingsinstituten.

Kerntaak 1.

Opstellen van een activiteitenprogramma en plan van aanpak

De student inventariseert de situatie en wensen van het kind, voert een kennismakingsgesprek met ouders/opvoeders. Ze voert observatieopdrachten uit en verzamelt aanvullende informatie. De student stelt een activiteitenprogramma op wat aansluit bij de behoefte van het kind en wat uitvoerbaar is binnen de organisatie.

Voor een individueel kind kan wanneer dat nodig is een plan van aanpak gemaakt worden. Dit kan de student bespreken met de ouders.

Kerntaak 2.

Opvoeden en ontwikkelen van het kind

De student biedt het kind een 2e thuis en begeleiding. Ze wisselt informatie uit met ouders en verzorgers, houdt zicht op de groep, signaleert problemen en begeleidt de kinderen daarbij. Ze handhaaft orde en treedt op bij ongewenst gedrag. De student toont voorbeeldgedrag en draagt waarden en normen over. De student helpt kinderen om te gaan met beperkingen of gedragsproblemen.

Bij de persoonlijke verzorging stimuleert de student het kind tot zelfstandig gedrag. De student signaleert bij de verzorging afwijkingen in de ontwikkeling en bespreekt dit met de leidinggevende. De student werkt mee aan een veilige en uitdagende leefomgeving en voert huishoudelijke taken uit.

Kerntaak 3.

Uitvoeren van organisatie- en professie gebonden taken

De student vraagt om feedback op eigen functioneren en geeft feedback aan anderen. Ze stelt samen met de begeleider leerdoelen op en werkt hieraan. De student leest vakliteratuur, neemt deel aan inhoudelijke discussies over het beroep met collega's (informeel of tijdens overlegmomenten) en ontwikkelt zo een eigen visie. De student werkt mee aan de verbetering van de kwaliteit van de opvang en begeleiding en kan haar kennis inzetten bij verbetertrajecten. De student bewaakt de kwaliteit van de werkzaamheden en signaleert en rapporteert knelpunten. De student stemt werkzaamheden af met collega's maakt afspraken over de uitvoering van taken en neemt deel aan relevante overlegvormen. Tenslotte evalueert en reflecteert de student op eigen werkzaamheden en voert in overleg met de leidinggevende veranderingen in opvang en begeleiding door.

Niet alle drie de kerntaken zullen in het 1^e leerjaar even "zwaar" aan bod komen. Er is vooral aandacht voor kerntaak 1 en 2 van het kwalificatiedossier. Kerntaak 3 komt bij 2^e en 3^e jaars studenten meer aan de orde. Voor alle competenties/werkprocessen geldt dat er elk jaar een hoger beheersingsniveau, een verdiepingsslag en koppeling van de competenties vanuit de student wordt verwacht. Uiteindelijk zal de student aan het einde van het 3^e leerjaar in een proeve van bekwaamheid op de BPV kunnen laten zien dat hij alle gevraagde competenties op een voldoende niveau beheerst om een beginnend beroepsbeoefenaar te zijn.

Niet alleen de leerdoelen zijn doorslaggevend, ook de persoonlijke groei van de student is belangrijk. Het gaat bij een beroepsopleiding niet om de student of het beroep maar om de student in het beroep.

Afhankelijk van het leerjaar en de competenties van de student/stagiaire wordt deze ingezet bij de volgende taken:

- Persoonlijke verzorging: kinderen uitkleden, aankleden, verschonen, toiletgang, assisteren bij eetmomenten. Was draaien en was vouwen.
- Schoonmaakwerkzaamheden: tafels en stoelen schoonmaken, bedden verschonen, keuken, verschoonruimte, groepsruimte schoonmaken.
- Overdrachtsgesprekken met ouders (altijd onder eindverantwoordelijkheid van de pedagogisch medewerker/werkbegeleider).
- Ruimte voorbereiden voor activiteiten: activiteitenmaterialen opzoeken, thema uitwerkingen voorbereiden.
- Groeps-/teamoverleg bijwonen.
- (Gespecialiseerd) Activiteitenprogramma's opzetten, themaoverleg bijwonen.
- (Gespecialiseerde) Activiteiten met de kinderen vorm te geven, uit te voeren en te evalueren met de werkbegeleider.
- Begeleiden van de kinderen bij het dagprogramma, kinderen voorbereiden op hetgeen gaat komen, ondersteunen bij de wisselmomenten.
- Werkzaamheden evalueren met werkbegeleider, collega pedagogisch medewerkers of leidinggevende.

Begeleiding van de beroepskracht in opleiding

Werkbegeleider

De werkbegeleider is de directe begeleider, het directe aanspreekpunt. De stagiaire/beroepskracht i.o. en werkbegeleider hebben onderling het meeste en intensievere contact. Door het observeren en begeleiden van de stagiair/beroepskracht i.o. zal hij/zij bewust(er) omgaan met de werkzaamheden in de groep en zijn/haar handwijze regelmatig en kritisch bekeken en geëvalueerd worden.

De werkbegeleider zorgt ervoor dat de werkomgeving ook een leeromgeving kan zijn zodat de student kan groeien in het leerproces. De houding, de begeleidingsstijl en het vermogen tot organiseren van de werkbegeleider spelen hierbij een belangrijke rol.

De taken worden door de student/stagiaire uitgevoerd onder supervisie van de werkbegeleider en zijn gericht op het uitvoeren van de dagelijkse praktijk van het werken als toekomstige pedagogisch medewerker.

De werkbegeleider en de student nemen deel aan intervisiebijeenkomsten en interne trainingen. De werkbegeleider heeft elke twee weken een evaluatieoverleg met de stagiaire en begeleidt de stagiaire in zijn of haar leerdoelen.

Opleidingscoördinator/praktijkopleider

De praktijkopleider coördineert de zaken die betrekking hebben op het werven, begeleiden en beoordelen van stagiairs en het stagebeleid in zijn algemeenheid. De praktijkopleider heeft contact met de locatiemanager, de werkbegeleider en de stagiaire/ beroepskracht i.o.

De opleidingscoördinator/praktijkopleider begeleidt in samenwerking met de werkbegeleider de student planmatig binnen het Competentie Gericht Onderwijs De afspraken zoals geformuleerd in het stageboek rondom opdrachten, gesprekken, verslagen etc. zijn leidend binnen dit proces.

Bij vraagstukken of uitdagingen in het (leer-)proces wordt door de werkbegeleider de opleidingscoördinator of de BPV-begeleider van school ingeschakeld.

Team

Het team; het team ondersteunt zowel de werkbegeleider als de beroepskracht i.o. / stagiair door mee te kijken, te luisteren en waar nodig ondersteuning te verlenen tijdens het dagelijkse leerproces van de beroepskracht i.o./ stagiair. Het team communiceert (on) gevraagd hierover.

Volgen en observeren

5.1 observatiemethode

De pedagogisch medewerkers observeren dagelijks de kinderen en de groep. Dit is een bron van plezier, inzicht en verwondering. Bij het structureel observeren van de individuele ontwikkeling en welbevinden van de kinderen wordt gebruik gemaakt van observatie instrumenten.

Op onze locatie werken we met de methode : KIIJK. Het dossier wordt dan ook overgedragen aan school en ook de bso zodra het kind naar school gaat. Daar waar school ook met KIIJK! werkt gebeurt dat digitaal. Daar waar dat niet zo is, worden kinderen met 3;9 jaar ook geobserveerd ahv de Udense Overdrachtslijst en wordt deze lijst doorgestuurd naar de desbetreffende school. Deze methode is Udenbreed afgesproken als rode draad om kinderen te kunnen volgen van 0-12 jaar. Het dossier wordt dan ook, mits met toestemming, overgedragen aan school zodra het kind naar school gaat. Bij Kanteel heeft ieder kind een mentor, dat is een pedagogisch medewerker van de groep van uw kind. Bij de start van de kinderopvang krijgt u te horen wie de mentor is van uw kind. Deze mentor is uw aanspreekpunt als het gaat om de ontwikkeling en welbevinden van uw kind. De mentor volgt en registreert de ontwikkeling van uw kind en voert de oudergesprekken.

- 3 maanden evaluatie (3 maanden na plaatsing)
- 10 minutengesprek (jaarlijks rond de verjaardag van een kind en indien nodig vaker)
- Overgangsgesprek (als uw kind van de ochtend naar de middag gaat of vanuit KDV naar de peuteropvang)
- Overdrachtsgesprek/Eindevaluatie bij 3 jaar en 9 maanden.

Ook wordt de ontwikkeling en welbevinden van kinderen intern besproken tijdens de teamoverleggen met de pedagogisch medewerkers van de groep van uw kind. Als pedagogisch medewerkers iets opvalt in de ontwikkeling van uw kind of het vermoeden heeft dat er iets aan de hand is met uw kind dan wordt dit met de ouders besproken of ze dit herkennen en wordt afgesproken welke stappen ondernomen moeten worden.

Wij proberen aan alle kinderen de ondersteuning te bieden die het kind nodig heeft. Dit doen wij niet alleen. We werken nauw samen met zorgpartners uit de wijk of omgeving.

Driemaal per jaar vindt het VZAT (voorschools zorg en advies team) plaats, een overleg tussen het team en de jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau. Hierbij worden kinderen besproken waar de ontwikkeling zorgen baart of specifieke aandacht behoeft. Indien gewenst is expertise in te schakelen van Integrale vroeghulp, het Wijkteam, het CJG, etc.

Ons uitgangspunt hierbij is dat we alles doen in overleg met ouders want ouders kennen hun kind het beste. De pedagogisch medewerker of de locatiemanager zal u hierover altijd uitgebreid informeren.

De pedagogisch medewerkers hebben trainingen gevolgd op het gebied van observeren en communiceren zodat ze op een verantwoorde manier de zorgbehoefte van kinderen in kaart kunnen brengen en hierover in gesprek gaan met ouders.

Bij vermoeden van mishandeling of misbruik geldt een ander plan van aanpak. Wanneer er een vermoeden van kindermishandeling of seksueel misbruik is, hanteren we binnen Kanteel de wettelijk verplichte Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, die is vastgelegd door de Brancheorganisatie Kinderopvang. Alle pedagogisch medewerker bij Kanteel zijn hiervan op de hoogte.

In opdracht van de gemeente worden de kindcentra jaarlijks geïnspecteerd door de GGD. Deze controleert de naleving van de eisen die gesteld worden in de Wet Kinderopvang. Elke inspectie wordt vastgelegd in een inspectierapport. Deze rapporten liggen ter inzage op de locaties en zijn in te zien op de websites van Kanteel (www.kanteel.nl) en de GGD.

5.2 Overdrachtsformulier Kijk! of UOL

Als uw kind vanuit kinderopvang of peuterarrangement doorstroomt naar een basisschool binnen MuzeRijk, vindt er een overdracht plaats met de leerkracht van de basisschool.

In het overdrachtsformulier van KIJK! of in de Udense Overdrachtlijst (UOL) staat de ontwikkeling van het kind omschreven. De leerkracht is op deze manier op de hoogte van de vaardigheden. Ook weet hij wie het kind heeft begeleid op het kinderdagverblijf/peuteropvang en kan er eventueel een terugkoppeling plaatsvinden. Voordat wij dit formulier aan de basisschool geven, krijgt u het uiteraard eerst zelf te lezen.

Gaat uw kind naar een andere basisschool dan binnen MuzeRijk, dan sturen wij het overdrachtsformulier met uw toestemming, op naar de basisschool waar uw kind naar toe gaat. Indien gewenst kan er aan de leerkracht nog een mondelinge toelichting gegeven worden en in geval van zorg zal dat altijd gebeuren.

5. Samenwerken met anderen.

We doen het samen, dat is ons uitgangspunt.

In alles wat we doen proberen we de leefwerelden waarin kinderen opgroeien te verbinden: thuis, kinderopvang, buurt en school. Zo creëren we een emotioneel positief klimaat waarin kinderen kunnen groeien en ontwikkelen.

Samen met het kind, de pedagogisch medewerkers, de ouders, familieleden, de school, de burens, de omgeving en alles in relatie tot elkaar.

Binnen ons kindcentrum willen wij betrokken en verbonden zijn, een plaats zijn waar kinderen en volwassenen samen betekenis vol bezig kunnen zijn.

Kinderdagverblijf het Speleon maakt deel uit van Kindcentrum het Speleon wat bestaat uit een kinderdagverblijf, peuteropvang en een basisschool. We werken intensief samen met basisschool Bedir en Unik, opvang voor kinderen met een ontwikkelingsachterstand. Daarnaast maakt het kindcentrum deel uit van het grotere geheel van MuzeRijk, waar o.a. activiteiten vanuit en tbv de wijk aangeboden worden (eetpunt, repaircafe, dansen, bingo etc), er sport beoefend wordt (Saturnus), bewoning plaatsvindt door dementerende ouderen (Brabantzorg) of gewone ouderen (Area), er een gezondheidscentrum is en nog veel meer en er daarnaast veel samenwerkingsverbanden zijn ontstaan zoals met de buurttuin. Kortom, alles voor uw kind van 0 tot 13 jaar.

Op het niveau van locatiemanager/directie hebben wij structureel overleg, het MT. Binnen deze overleggen kunnen wij elkaar ondersteunen, prikkelen en stimuleren. De samenwerking wordt steeds uitgebreider en we willen er naar toe om meer gebruik van elkaars kwaliteiten maar ook van elkaars voorzieningen te gaan maken. Wij ontwikkelen een gezamenlijke visie en vinden op inhoudelijk niveau steeds meer aansluiting.

6. Ouders.

Een gelukkige en veilige kindertijd gun je ieder kind. Ouders zijn de eerste en belangrijkste opvoeders om daarvoor te zorgen. Wanneer een kind naar een van onze locaties komt, willen wij daar graag een

steentje aan bijdragen. Hiervoor is een open en positieve samenwerking tussen ouders en pedagogisch medewerkers belangrijk. Daarom gaan we regelmatig met ouders in gesprek over wat een kind meemaakt, hoe het zich ontwikkelt en of er eventuele zorgen zijn.

In de relatie met elkaar, staan duidelijke en eerlijke communicatie en wederzijds begrip, centraal. Mondeling en schriftelijk wisselen we informatie uit over dagelijkse zaken en belangrijke gebeurtenissen. Ieder jaar zijn er oudergesprekken waarin de ontwikkeling en het welbevinden van het kind centraal staan. We vinden het ook belangrijk dat ouders elkaar ontmoeten, daarom vieren we samen feest of organiseren we ouderbijeenkomsten.

Communicatie

Intake gesprek

Hiervoor verwijst ik u naar onderdeel 3.1 op pagina 16, "Wennen voor ouders en kind"

3-maanden evaluatie

Wanneer uw kind drie maanden de opvang bezoekt, ontvangt u digitaal, via KlantOK, een "3-maanden evaluatieformulier" met de vraag dit in te vullen. Ouders worden, door de mentor van het kind, ook uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek tijdens het halen/brengen of desgewenst op een apart moment. Doel is onze dienstverlening zo goed als mogelijk af te stemmen op dat wat uw kind nodig heeft en daar waar uw wensen liggen.

Mentoren

Uiteraard zijn, op de groep, de vaste pedagogisch medewerksters het eerste aanspreekpunt. Wij werken met mentorschap wat wil zeggen dat elk kind een eigen mentor heeft die het eerste aanspreek-/contactpunt is. Wanneer zij er niet is, kan u natuurlijk altijd bij een van de collega's terecht. De mentor is ook degene die het dossier voor het kind bijhoudt, die, in eerste instantie, de gesprekken met ouders voert in het geval van 10-minuten-, evaluatie- en eindgesprekken. Voorin het dossier van uw kind kan u zien wie zijn of haar mentor is. Indien hier iets in wijzigt wordt u hier actief over ingelicht via het portaal of mondeling.

Ouderportaal

In het ouderportaal kan elke ouder zijn gegevens inzien. Ook kan men hier een ruiling of extra dagdeel aanvragen. Daarnaast kan een ouder via het portaal inzicht krijgen in de dagelijkse gegevens van een kind zoals: eet, drinkt en slaapt hij of zij goed? Hoe zag de dag eruit? Zijn er leuke of grappige dingen gebeurd? Hoe loopt de ontwikkeling? Kortom, de pedagogisch medewerkers schetsen een beeld van een dag op de groep. Een ouder kan via het portaal ook communiceren met het team. Het een en ander is nog wel in ontwikkeling. Het opnemen van foto's zal in de loop van 2019 bijvoorbeeld beschikbaar komen.

Dossier

Wij maken op het kinderdagverblijf gebruik van een dossier voor alle kinderen. Hierin wordt de groei en de ontwikkeling, het proces van de kinderen, gevolgd in beeld en tekst. We zijn volop in ontwikkeling en dat geldt ook voor het dossier. De mentor is degene die het dossier bijhoudt maar ook andere pedagogisch medewerkers kunnen een bijdrage leveren. Ouders zijn altijd vrij om het dossier in te kijken.

Informatiebord

Op het informatiebord bij de toegang van de groepen vindt u informatie die voor de ouders van desbetreffende groep belangrijk is.

Digitale nieuwsbrief

Tienmaal per jaar (gemiddeld) ontvangt u de digitale nieuwsbrief waarin feiten, wetenswaardigheden en ontwikkelingen vermeld worden aangaande onze locatie of Kanteelbreed.

Ouderavonden

In gezamenlijke afstemming met de partners en de oudercommissies binnen MuzeRijk worden er ouderavonden georganiseerd. Deze avonden worden gebruikt om u van informatie te voorzien, met u van gedachten te wisselen en/of samen creatief bezig te zijn ten bate van de kinderen en het kinderdagverblijf. Dit zijn vaak behalve heel gezellige en informele bijeenkomsten ook heel zinvolle bijeenkomsten. Mocht u graag een bepaald onderwerp of thema besproken zien tijdens een ouderavond dan horen wij dat graag van u.

Gesprek met de locatiemanager

Wanneer u graag een gesprek voert met de locatiemanager bent u hiertoe altijd uitgenodigd. Haar werkplek bevindt zich in de directiekamer van het kindcentrum op de eerste verdieping. Loopt u gerust eens binnen met uw vragen, opmerkingen, klachten of complimenten. Daarnaast kan u haar bereiken via mail (ldkrieger@kanteel.nl) of op telefoonnummer 06-46056423.

10-minuten gesprek

In deze gesprekken wordt de voortgang en de ontwikkeling van een kind met de ouders besproken. Op kdv het Speleon vinden deze gesprekken plaats rond de verjaardag(en) van uw kind. U wordt hiertoe uitgenodigd door de mentor van uw kind. De naam "tien-minuten-gesprek" betekent niet dat we maar tien minuten de tijd voor u willen nemen. In de ene situatie zullen wellicht vijf minuten voldoende zijn, in een andere situatie zal meer nodig zijn. Mocht u, buiten deze gesprekken om behoefte hebben aan een gesprek dan kan u dat altijd aanvragen. Deze gesprekken vinden in principe plaats buiten de groep zodat we ook daadwerkelijk even tijd hebben om in alle rust met u te praten.

Meehelpen en meedenken

Wij vinden het erg fijn en van grote aanvullende waarde wanneer ouders met ons meehelpen en meedenken. Bij diverse activiteiten zal dan ook gevraagd worden wat u daarin voor ons zou kunnen betekenen. Heeft u zelf een leuk idee, laat het ons vooral weten!

Eindgesprek

Wanneer uw kind het dagverblijf/de peuteropvang gaat verlaten, vindt er een eindgesprek plaats. Dit gesprek wordt gevoerd met de mentor van uw kind (en desgewenst met de locatiemanager). Wanneer de reden is dat het kind vier jaar wordt en naar de basisschool gaat, zal de mentor zorg dragen voor een juiste overdracht van gegevens aan de basisschool via Kijk! en evt. aanvullende relevante informatie. Dit zal dan ook tijdens het eindgesprek besproken worden. U ontvangt via KlantOK een digitaal eindevaluatie-formulier met het verzoek dit in te vullen.

Dit pedagogisch plan is opgemaakt door de locatiemanager in zorgvuldige afstemming met het team en de oudercommissie. Heeft u vragen, wensen, tips, dan horen wij deze graag.

